

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VLIV SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ NA
KRIMINALITY DĚTÍ A MLÁDEŽE**

Autor práce: Natálie Jestřábová, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Jana Chudáková

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma vliv sociálně patologických jevů na kriminalitu dětí a mládeže vypracovala samostatně s použitím bibliografických pramenů, citací, a pramenů uvedených v seznamu literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

podpis

Chtěla bych poděkovat paní Mgr. Janě Chudadové, která byla mojí vedoucí práce, za ochotu a vstřícné jednání při tvoření mé bakalářské práce práce.

ABSTRAKT

JESTŘABOVÁ, N. *Vliv sociálně patologických jevů na kriminalitu dětí a mládeže : bakalářská práce.* České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 61 s.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jana Chudadová.

Klíčová slova: děti, mladistvý, sociálně patologické jevy, deviace, dětská kriminalita, kriminality mladistvých, čin jinak trestný a provinění.

Bakalářská práce (dále jen „práce“) po stránce věcné popisuje základní pojmy, které jsou pro tuto práci stěžejní. Práce je rozdělena na teoretickou a empirickou část. Teoretická část je v první řadě věnována klíčovým pojmům, vlivu rodiny na vývoj dítěte a vznik potencionálních sociálně patologických jevů. Dále popisuje začínající sociálně patologické jevy u dětí a mladistvých, které mohou být prvotním znakem začínajících problémů v chování dětí či mladistvých. Práce také popisuje příčiny vzniku sociálně patologických jevů, jako jsou různé druhy závislostí např. na alkoholu, drogách, ale může se také jednat např. o patologické hráčství neboli gambling. Dále jsou v práci vymezeny trestní sazby v ČR za spáchání přestupku či trestného činu dětmi nebo mladistvými. Dále tato práce obsahuje rozdělení ústavní péče, která je dětem a mladistvým z pravidla uložena za spáchání trestného činu na základě rozhodnutí soudu. Práce také obsahuje druhy prevence, která je velmi důležitá. Empirická část využívá výzkumnou techniku na základě vybraných kazuistik, ze které je pak vyhodnocen závěr, zda jsou trestní sazby a uložená opatření dětem a mladistvým za jejich protiprávní jednání účinná a zda nápravná zařízení, jako v tomto případě nejčastěji dětské domovy a diagnostické ústavy plní funkci socializace jedinců.

ABSTRACT

JESTŘÁBOVÁ , N. *The Influence of Socio-Pathological Phenomena on Child and Youth Crime: Bachelor Thesis*. České Budějovice: College of European and Regional Studies, 2018, 61 p. Thesis supervisor: Mgr. Jana Chudadová.

Key words: children, adolescents, socio-pathological phenomena, deviation, child crime, juvenile delinquency, act otherwise criminal and criminal offense.

The bachelor thesis (hereinafter referred to as “thesis”) describes the basic concepts that are essential for this work. The thesis is divided into theoretical and empirical part. The theoretical part is primarily focused on the key concepts, influence of the family on child development and the emergence of potential socio-pathological phenomena. It also describes the beginnings of socio-pathological phenomena in children and adolescents, which may be the primary signs of beginning problems in behaviour of children or adolescents. The thesis also describes the causes of the origin of socio-pathological phenomena, such as various kinds of addictions e.g. on alcohol, drugs, but also pathological gambling i.e. gambling. Furthermore, the thesis defines the punishment rates in the Czech Republic for committing an offense or a crime by children or juveniles. The following part of the thesis contains a division of institutional care, which is imposed on children and adolescents by the law, for committing a crime, based on a court decision. The work also introduces types of prevention that is very important. The empirical part uses research technology based on selected case reports, from which the conclusion is drawn, as to whether penalties and imposed measures are effective for children and juveniles for their unlawful conducts and whether the correctional facilities, such as, in most cases, children's homes and diagnostic institutes fulfil the function for socialization of individuals.

Obsah

Úvod	8
Cíl a metodika bakalářské práce	9
1 Vymezení klíčových pojmů.....	10
1. 1 Dítě.....	10
1. 2 Mládež	10
1. 2. 1 Období dospívání- pubescence	11
1. 2. 2 Druhé období dospívání- Adolescence	12
1. 3 Sociálně patologické jevy	13
1. 4 Deviace	13
1. 5 Dětská kriminalita.....	14
1. 6 Kriminalita mladistvých.....	15
1. 7 Čin jinak trestný a provinění.....	16
2 Vliv rodiny na vznik sociálně patologických jevů u dětí a mládeže	17
2. 1 Vliv dysfunkční rodiny na vznik sociálně patologických jevů dětí a mládeže.....	17
2. 2 Typy dysfunkčních rodin.....	18
3 Vybrané patologické jevy u dětí a mladistvých	21
3. 1 Lhaní	21
3. 2 Útěky a toulání.....	22
3. 3 Krádeže	23
3. 4 Šikana.....	24
3. 5 Záškoláctví.....	25
3. 6 Vandalismus	26
3. 7 Prostituce	27
4 Příčiny vzniku trestné činnosti u dětí a mladistvých	28
4. 1 Závislosti.....	29
4. 1. 1 Alkohol.....	30
4. 1. 2 Drogy	31

4. 1. 3 Gambling	32
5 Trestní sankce pro děti a mladistvé v ČR	34
5. 1 Dítě jako pachatel přestupku.....	34
5. 2 Dítě jako pachatel trestné činu.....	35
5. 3 Opatření uložená dítěti za spáchání činu jinak trestného.....	35
5. 4 Mladistvý jako pachatel přestupku	37
5. 5 Mladistvý jako pachatel trestného činu	38
5. 6 Opatření uložené mladistvým při spáchání trestného činu	39
5. 6. 1 Výchovná opatření	39
5. 6. 2 Ochranná opatření.....	41
5. 6. 3 Trestní opatření	42
6 Ústavní péče.....	44
6. 1 Dětský diagnostický ústav	44
6. 2 Dětský domov	45
6. 3 Dětský domov se školou	45
6. 4 Dětský výchovný ústav	45
7 Prevence.....	46
7. 1 Primární prevence	46
7. 2 Sekundární prevence.....	47
7. 3 Terciální prevence.....	47
8 Kazuistiky.....	48
8. 1 Celkové shrnutí kazuistik.....	54
Závěr	55
Seznam použitých zdrojů	57

Úvod

Tématem předkládané bakalářské práce je vliv sociálně patologických jevů na kriminalitu dětí a mládeže, které sice nejsou novodobým tématem, nýbrž v současné době jde o velmi diskutované téma a závažný problém ve společnosti.

Kriminalita dětí a mladistvých a jejich spáchané skutky se liší od kriminality dospělých svojí povahou především proto, že jedinci teprve dospívají, a v tomto období lze ovlivnit jejich rozumový a mravní vývoj.

Důležitým faktorem, který může buď pozitivně nebo negativně ovlivnit budoucí vývoj dítěte je rodina. V případě nefunkční rodiny a nedostatečné péče může významně jedince poznamenat a díky tomu může také začít páchat trestnou činnost. Toto by si každý rodič měl včas uvědomit. Dítěti je třeba se věnovat už od útlého věku, neustále mu dokazovat lásku a porozumění, aktivně s ním trávit volný čas. Není podmínkou, že pouze děti, které vyrůstají v sociálně slabší vícečetné rodiny, matka ani otec nepracují, že páchají trestnou činnost. Může se také jednat o úplně opačný případ, kdy rodiče dítěte nebo mladistvého hodně pracují, nemají na dítě čas. O jedince je sice po materiální stránce dobře postaráno, ale po citové stránce strádá a proto se snaží na sebe upoutat pozornost třeba tím, že začne brát drogy. Tomuto tématu je vymezena jedna celá kapitola, kde je důsledné rozdělení různých druhů rodin.

Kriminalita dětí a mladistvých je velmi závažný a složitý problém, který se v naší společnosti objevuje již od nepaměti. Vzhledem k tomu, o jaký jde závažný problém, by mělo být vynaloženo mnoho více úsilí, zejména dostatečná a včasná prevence. Je nezbytné věnovat vyrůstajícím dětem potřebnou péči a pozornost, jelikož je to velmi důležité k jejich budoucímu rozvoji a tím i k vývoji celé společnosti. Je potřeba mít v naší zemi kvalitní školský program, prostor pro mimoškolní aktivity dítěte i mládeže a v případě, že nějaké protiprávní jednání u dětí či mladistvých nastane, a že nastane, jelikož nikdo v naší společnosti není neomylný a všichni chybujeme, včas toto protiprávní jednání odstranit, zjistit jeho příčiny a nabídnout pomoc jedinci s nápravou.

Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je zhodnotit, zda opatření uložená dětem a mladistvým za jejich protiprávní jednání je dostačující a zda nápravná zařízení, do kterých jsou děti a mladiství po spáchání trestných činů umístěny na základě rozhodnutí soudu, plní svoji funkci socializace jedinců.

Tato práce mimo jiné pojednává o nejdůležitějším článků nejen celé společnosti, ale i dítěte a tím je rodina. Rodina má nezastupitelnou roli v životě jedince a ovlivňuje jeho budoucí život. Proto rodině je v této práci věnována jedna celá kapitola. Dále jsou zde vymezeny sociálně patologické jevy, které u jedince mohou vzniknout buď již v dětském nebo postupným dozráváním jedince i v období dospívání. S těmito sociálně patologickými jevy jsou úzce spojené závislosti a to nejčastěji na drogách alkoholu, které jsou jedny příčin vzniku sociálně patologických jevů. Tak je bakalářská práce zaměřena také na trestní sazby uložená mladistvým a dětem za jejich protiprávní jednání a v neposlední řadě je zde zmíněna také prevence, která je zejména v dětském věku velmi důležitá.

Cíl bakalářské práce bude vyhodnocen na základě šesti kazuistik vybraných jedinců, kteří vyrůstali v sociálně slabších rodinách, v Dětských domovech nebo jim byla soudem nařízena ústavní péče.

1 Vymezení klíčových pojmů

1. 1 Dítě

Období dítěte se podle vývoje člověka vymezuje od novorozence (0-6 týdnů) až po období puberty (12- 17 let), ale vlastně přesné období dítěte jako takového se nedá přesně vymezit nebo přesněji určit. Některé terminologie berou ještě nenarozené dítě, tedy plod, už jako dítě a jiné ho zase berou jako dítě až po jeho narození, tedy po prvním nadechnutí. Také nejde přesně říct, kdy už se dítě stává dospělým. U některých vyspělost, tedy dospělost přichází dříve než po dosažení 18 let věku, kdy by podle vývoje člověka měla začínat dospělost, a u některých dochází k vyspění až třeba i dlouho po dosažení věku 18 let. Je to otázka individuálnosti každého z nás. Ale zejména u mužů dochází k vyspělosti o několik let později než u žen. Také to závisí na jejich životní situaci a podmínkách. Některé děti musejí dospět dříve (*např. pokud přijdou o rodiče, což je velmi těžká životní zkouška, a dítě se s tím musí vypořádat. Samozřejmě to více vnímají již starší děti, než ty malé*) než jiné děti, které mají sociální situaci v pořádku a jsou zabezpečeni a zajištěny.

Z hlediska trestního zákoníku se za dítě považuje osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak.¹

1. 2 Mládež

Za mládež se považují lidé, kteří dospívají fyzicky, ale zejména duševně, a jsou na hranici dospělosti. Je to jakýsi přechod z dětství do dospělosti. Toto období je pro jedince velmi zásadní. Mladí lidé se začleňují do společenského života, navazují nové vztahy, hledají si práci, osamostatňují se, vytváří si svůj vlastní názor na svět a na dění kolem nich. Právě zde nejvíce dochází k psychosociálnímu vývoji. V tomto období je mládež snadno

---

¹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie - Dětství, dospělost, stáří*. Knižní. Praha: Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

ovlivnitelná, chce zkoušet nové věci a někdy mohou snadno sklouznout. Chytí se party špatných lidí, kteří budou ovlivňovat jejich další vývoj.

Většinou si jedinci už nepřipadají jako děti, snaží se vyrovnat dospělým, a proto někdy dochází k fatálním rozhodnutím, jejichž následky si ponесou na celý život. Je to ale samozřejmě otázka individuálnosti

každého člověka. Jak jsem již zmiňovala v předchozím odstavci u dítěte, každý člověk dospívá jinak a v jiném věku.

Život mladistvých se rozděluje do dvou základních období a to - **Období pubescence** a **období adolescence**.²

1. 2. 1 Období dospívání- pubescence

Období dospívání je jakýsi přechod mezi dětstvím a dospělostí. Toto období dospívání začíná přibližně v 11 letech a končí kolem 20 let věku. Tato první fáze dospívání nastává přibližně mezi 11. a 15. rokem s individuálním odhadem. Dospívající jedinci se v období pubescence nazývají **pubescenti**.

Mladiství prochází celkovou změnou, co se týče myšlení, dospívající je již schopen uvažovat racionálně. Pubescent se více odpoutává do rodičů, již tolik nevyhledává jejich společnost, mnohem důležitější v tomto období jsou pro něj jeho vrstevníci. Velké změny se dějí i v oblasti školní docházky. Pubescent končí svoji povinnou školní docházku a rozhoduje se, co bude dál dělat, jaká škola by ho bavila. Také z jiného úhlu poznává vrstevníky opačného pohlaví, blíže se o ně zajímá a získává nové zkušenosti z partnerských vztahů.

Velmi významný projev období **pubescence** je tělesný vývoj. Pubescenti si na svém zevnějšku velmi zakládají a je to nejčastější důvod jejich trápení. Pubescenti hodnotí své vrstevníky hlavně podle vzhledu. Většinou se stává, že tělesný a psychický vývoj jedince neprobíhá ve stejný čas. Jestliže se stane, že nejdříve dojde k fyzickému vývoji než k psychickému, jedinec to nemusí zvládnout. Může se stát, že se za sebe stydí, brání se tomu,

---

² HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál, s.r.o., 2010. ISBN 978-80-7367-686-5

popírá to. Častěji tato situace nastane u dívek než u chlapců, např. když dívkám začnou růst prsa, mohou se to snažit zakrývat volnými věcmi apod.

Tělesné změny, které nastávají v průběhu dospívání, jsou podmíněny proměnlivou hormonální aktivitou, proto s sebou přinášejí, jako všechny hormonální změny vesměs i větší či menší **kolísavost emočního ladění, menší stabilitu a tendenci reagovat přecitlivěle i na běžné podmínky. Pubescent ztrácí bývalou citovou jistotu a stabilitu.** Se zvýšením nejistoty souvisí i větší dráždivost a napětí. Změna vlastních pocitů pubescenta často překvapí. Jeho prožitky i nálady, bývají i pro něho samotného spíše nepříjemné. Jelikož nezná a není schopen si vysvětlit jejich příčinu, reaguje na své vlastní pocity jako na něco obtěžujícího, podrážděně a rozmrzele. Sekundární reakcí bývá tudíž další zhoršení nálady a chování, které působí sociálně rušivě.

1. 2. 2 Druhé období dospívání- Adolescence

Adolescence je označováno za druhou fázi dospívání, kdy trvá přibližně od 15 do 20 let věku dospívajícího a stejně jako u pubescence s patřičnou individuální variabilitou

V období adolescence prochází jedinec několika velmi důležitým proměnami v jeho dosavadní životě. V období adolescence, jakožto v druhé fázi dospívání je lokalizován první pohlavní styk. Dále dochází k ukončení povinné školní docházky a nastává otázka, kdy je velmi důležité, aby se jedinec správně rozhodl, jaké má cíle v životě a co chce dělat a s tím je spojený také následný nástup do zaměstnání. Nastává další důležitá úloha u jedince a to, umět správně ekonomicky hospodařit, jedinec se stává samostatným. Adolescent dosahuje plnoletosti, avšak ne z hlediska právní charakteristik, kdy to se jedinec stává dospělým až dovršením 18 let věku a v tento okamžik se stává plně zodpovědný za své chování, může uzavírat manželství atd.

V období adolescence je pro jedince zevnějšek ještě o něco více důležitý než v období pubescence. Pro adolescenta je velmi důležité, aby se líbil jak sobě, tak především svému okolí a to zejména jedincům opačného pohlaví. Jedná se především o dívky, které touží po tom být krásné, a proto kvůli tomu vynakládají značné úsilí. Často si berou za vzory slavné osobnosti, a to modelky, zpěvačky, herečky apod. a snaží se jim za každou cenu vyrovnat. Hledají si také svůj styl oblékání. Na to mívají velký vliv vrstevníci, se kterými se jedinci scházejí.

V období adolescence se také zásadně mění i postoj k dospělým. Začíná to v období puberty a končí na konci období adolescence. Jedinci se snaží co nejvíce osamostatnit, mají potřebu si věci dělat podle sebe, starat se sami o sebe a ukazovat okolí, že to zvládnou i bez nich. V tomto období ironicky nejsou pro adolescenta vzorem jeho rodiče, spíše naopak. Jedinec si vytvořil nějaký svůj ideál, nějakou představu o životě, která se ani v nejmenším neztotožňuje se životem jeho rodičů, a proto tam velmi často dochází ke konfliktům z toho důvodu. Adolescent má jiné názory, jiné chování a celkově jiný postoj než jeho rodiče.³

1. 3 Sociálně patologické jevy

Za sociální jevy označujeme všechny nezdravé, nežádoucí a zejména neakceptovatelné společenské jevy a formy deviantního chování, které společnost vnímá jako morálně, sociálně a právně nepřipustné. Nejvíce se těmi to jevy zabývá obory sociální patologie, psychologie a sociologie, a to zejména rozbořením příčin a faktorů, které vedou ke vzniku patologických jevů.

K pojmu sociální patologie se velmi blízko váže pojem norma. Norma je jaké si pravidlo, které udává chování jedince ve společnosti a vytváří tzv. Sociální řád. Normy mohou mít dvě formy: buď mohou být nepsané a tzn., že je nelze nijak trestat, např. vhodné oblečení do divadla, nebo jsou psané a ty jsou již trestně postižitelné. Každá sociální norma není a ani nemůže být dodržována stejným způsobem. Podoba normy závisí na místě- jiné normy jsou v Evropě a jiné zase v arabských zemích nebo na čase - jiné normy byly ve středověku a jiné jsou dnes.

---

³ VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie- Dětství, dospělost, stáří, Praha: Portál, s.r.o., 2000. ISBN 80-7178-308-0,

1. 4 Deviace

Jako deviantní bývá často označováno každé jednání, které většina členů společnosti nebo sociální skupiny považuje za porušené společně respektované normy.

Tato a podobné obecné definice neříkají nic o tom, proč je některé jednání považováno za přijatelné, jiné naopak označeno za zcestné, vyšinuté, úchylné či prostě vybočující.

Definice vycházejí z předpokladu, že existuje společná nepsaná dohoda a víra ve sdílený společenský řád a pořádek.

Úchyly v jednání, pokud je dokážeme vědecky vyložit a porozumět jejich výkladu, se jeví často jako méně nebezpečné než ty, které jsou nevypočitatelné, i když obojí mohou představovat pro okolí stejnou hrozbu. Pojetí deviace se mění od jedné společnosti ke druhé.

Rozdíl mezi patologií a deviací je, že v případě sociální deviace se jedná i o zahrnutí i odchylky od normy, které nejsou ani pro společnost ani pro jedince nikterak nebezpečné a negativní.⁴

1. 5 Dětská kriminalita

Dětská kriminalita nebo-li delikvence se týká dětí do 15 let věku, které nelze pro svůj věk trestně stíhat za spáchané trestné činy či přestupky. V ČR je věková hranice pro možné potrestání od 15 let. Co se týče dětské kriminality, jejich činy nejsou většinou dopředu promyšlené, jedná se o spontánnost jejich činů. Nejčastějšími činy dětí jdou proti majetku, ale v některých případech se mohou vyskytovat i pod vlivem drogové závislosti buď přímo u nich, nebo u jejich rodičů, kdy děti nemají jinou možnost, než se dopouštět trestné činnosti. Někdy to může vést i k násilnému chování.⁵

---

⁴ Wikipedie: Sociální patologie [online]. 2018 [cit. 2019-02-17]. https://cs.wikipedia.org/wiki/Sociální_patologie

⁵ Policejní noviny: Dětská kriminalita [online]. 2013 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.policejninoviny.cz/detska-kriminalita-je-na-case-snizit-vekovou-odpovednost3f.html>

1. 6 Kriminalita mladistvých

Kriminality mladistvých bývá mnohdy závažnější než dětská kriminalita. Týká se věkové kategorie od 15-18 let. Jde o nejdůležitější období jedince, protože se začíná začleňovat do života, tvoří se party podobných jednotlivců. Vrstevníci mají opravdu silný vliv, a proto lze v tomto období snadno spadnout mezi špatnou partu. Pokud jedinec zapadne do takovéto party je v mnoha případech velmi těžké, až zcela nemožné ho z takové to společnosti vytáhnout a takový jedinci často končí v diagnostických ústavech v dospělosti jako recidivisti ve vězení. Kriminalita mládeže většinou začíná malými prohřešky, jako jsou např. drobné krádeže v supermarketech, ale později už jde o velmi závažné trestné činy jako násilné jednání, opilství, výtržnictví, toxikomanie, gamblerství, prostituce, sprejerství atd. O trestných činech mládeže rozhoduje zvláštní soudy pro mládež. Mládež páchá nejčastěji trestnou činnost ve skupině, málokterý mladistvý se dopouští trestné činnosti sám.

Trestná činnost páchána mladistvými je většinou spontánní, a ve většině případu si neuvědomují možné následky jejich chování, které mohou způsobit a i když je způsobí, tak si je nepřipouští, a nechápu svojí vinu a nerozumí tomu, proč mají být potrestáni. Ale záleží zas na každém jedinci. Někteří, co pocházejí tzv. z „normální“ rodiny, ale dostanou se do špatné společnosti, nebo party, a jsou velmi ovlivňováni svými vrstevníky a třeba si až tak úplně neuvědomují následky. Ale po spáchání trestné činnosti si vše uvědomí a projevují lítost. Ale takových jedinců není mnoho, většinou se podle PČR trestných činů a provinění dopouští zejména mladistvý z neúplných rodin, ale nejvíce výchovných ústavů, a to i hlavně po odchodu z těchto ústavů.⁶

---

⁶Právo na dětství: Děti a mladiství páchají přestupky a trestnou činnost [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <http://katalog.pravonadetstvi.cz/problem/deti-a-mladistvi-pachajici-prestupky-a-trestnou-cinnost/>

1. 7 Čin jinak trestný a provinění

V případě, že spáchá trestný čin dítě mladší 15 let, nejedná se o trestný čin nýbrž o čin jinak trestný, který se vymezen v zákoně č. 218 z roku 2003 Sb. A to zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů

V případě spáchání trestného činu mladistvým se tento skutek nazývá provinění. Jeho trestní sazba se však posuzuje podle Trestního zákoníku, ale u mladistvých je trest snížen na polovinu Tento pojem vymezuje zákon č. 218 z roku 2003 Sb. A to konkrétně § 6 tohoto zákona.⁷

---

⁷ Zákon č. 218 z roku 2013 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů[online]. 2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>

2 Vliv rodiny na vznik sociálně patologických jevů u dětí a mládeže

Činitelé socializace tvoří jednotlivci, skupiny nebo organizace, které ovlivňují chování jedince a utváření smyslu pro to, co považuje za bytostně vlastní. Tito činitelé mají vliv na to, jak se člověk vyvíjí prostřednictvím odměn a trestů a při osvojování sociálních vzorců a rolí, které mohou zcela jednoduše sloužit i jako modely lidského chování.

Největším činitelem na vývoj jedince už od narození je **rodina**. Ta má nezastupitelnou hodnotu v životě jedince a proto má na něj veliký a trvalý vliv a ovlivňuje jeho další roky života. Další, kdo má důležitý vliv na jedince jsou instituce, jako je škola, bližší přátelé a v pozdějším věku i budoucí zaměstnání.

Rodina je společenství osob, které najdeme v různých podobách, ale v každé kultuře. Jsou to blízcí příbuzní, kteří si navzájem pomáhají, milují víc toho druhého než sebe. Rodina nám pomáhá uspořádat duševní život. Funkce rodiny ovlivňuje jedince už od narození. Má vliv na to, jak člověk prožívá určité situace a díky ní si utváří svojí skupinu hodnot, zejména v takovém pořadí, jako jeho rodina.⁸

2. 1 Vliv dysfunkční rodiny na vznik sociálně patologických jevů dětí a mládeže

Za dysfunkční rodinu se označuje rodina, které správně nefunguje. Někteří lidé, označují za dysfunkční rodinu takovou, které nějak vybočuje z jejich představ o rodině. Může to být však pouze dočasné a v tom případě se nehovoří o rodině dysfunkční. O dysfunkční rodinu se jedná až v případě, ve kterém se jedná o dlouhodobý a intenzivní nesoulad. Tato rodina neplní funkci správné rodiny tak jak má. Neplnění této funkce má nepříznivý vliv na děti a mládež a ovlivňuje negativně jejich vývoj a chování.

---

⁸ JEDLIČKA, R., KLÍMA, P., KOŤA, J., NĚMEC, J., PILAŘ, J. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. Praha. ISBN 80-7312-038-0

Chtěla bych vyjmenovat několik charakteristik, které mají velký vliv na dysfunkci rodiny- zejména nefunguje vztah mezi rodiči dítěte, příliš se tam neřeší problémy, spíše se zlehčují, i když jde o závažný problém, nebo naopak nepřiměřené tresty. Jedinci jsou rodiči trestané velmi nepřiměřeně vzhledem k prohřešku.

Velmi závažné mohou být psychické tresty jako např. obviňování, ponižování, vydírání atd., může tam být nedostatky chválení a motivace, které to dítě postrádá a poté nemá důvod se snažit a vydávat nějaké výkony, a za to může být později také trestáno.

Vážne komunikace, s dítětem se dostatečně nemluví, a když, tak ve formě sarkasmu, ironie, odmítání nebo mlčení. Nevhodné vazby v rodině, pomlouvání jednoho z rodičů, respektovat jednoho méně než druhého, např. mámu miluju a táta je na nic. (Pokud k tomu děti nemají důvod, třeba pokud jeden z rodičů není alkoholik a nechová se k dětem nepřiměřeně).

Závislost na drogách či alkoholu, patologické hráčství nebo jiná závislost některých z rodičů se velmi odvíjí na výchově dítěte. Takové rodiče, nebo jednoho z rodičů zpravidla dítě moc nezajímá.⁹

2. 2 Typy dysfunkčních rodin

Typy dysfunkčních rodin můžeme rozdělit na několik typů:

Rodiny nezralé- jedná se především o rodiny, kde otěhotnění nebylo plánované. A to buď z hlediska věk, nebo ještě celkové nevyzrálosti k přijetí rodičovské role. Většinou se jedná o věk adolescence. Dítě se narodí již do neuspořádaného prostředí, kdy matka žije neustále ve stresu, nedostatku spánku, nemá radost z dítěte, rozzlobená z toho, že se nemůže věnovat svým potřebám a aktivitám, které by jejímu věku náležely.

Rodiny generačně smíšené- většinou se jedná o rodinu, kdy rodiče tvoří starší muž a mladší žena, mezi nimiž je věkový rozdíl patnáct let a výše. Ale v dnešní době už tomu bývá často i naopak. Většinou bývá, že muž má z předchozího manželství děti, které se můžou přibližovat věku jeho nové manželky. Žena si většinou bere muže ve zralém věku, ještě plných sil, ale po několika letech, když jejich děti začínají růst a jejich potřeba

---

⁹ VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie- Dětství, dospělost, stáří, Praha: Portál, s.r.o., 2000. ISBN 80-7178-30

pozornosti a výchovy začíná být složitější, mužovi ubývá sil a stává se z něj postarší pán ve starším věku.

Starší z manželů bývá na děti protivný, netrpělivý, děti mohou mít pocit nezájmu a překážení z jeho strany a většinou to má vliv na jejich dospívání, které bývá problematické.

Rodiny přetížené- jedná se o rodiny, které trpí jedním nebo více problémy. Může se jednat o ekonomickou stránku rodiny, kdy mají např. dluhy a nestíhají je splácet. Mohou být také přetížení kvůli smrti nebo nemoci v rodině, narození dalšího neplánovaného dítěte, nebo narození dítěte s postižením, kdy je starost o děti velmi obtížná jako finančně tak časově. Odráží se to opět nejvíce na dětech, kdy v tomto případě se většinou děti uzavírají do sebe, tvoří si vlastní svět. Mohou se stát také obětí šikany. U některých dětí se mohou projevit i úzkostné či depresivní stavy.

Rodiny materialistické- jde o takové rodiny, kdy se rodiče za každou cenu snaží zajistit své dítě hlavně materiálně, a na citové projevy už zde nezbyvá čas ani chuť. Rodiče vkládají všechnu svoji energii a čas do své práce a kariérního vzrůstu, že už jim na dítě nezbyvá čas. Většinou si rodiče tuto situaci neuvědomují a pořád tvrdí, že vše dělají jenom pro své děti. Avšak u těchto dětí právě vyvolávají pocit, že musí být za vše vděční, že se mají lépe než jejich kamarádi a spolužáci. Že si musejí vše zasloužit, musejí být ve všem nejlepší jako jejich rodič a až poté následuje odměna. Tyto děti většinou velmi citově strádají, ač navenek vystupují jako vyrovnaní a sebevědomí jedinci, skutečnost je úplně jiná. Mívají často pocity úzkosti a deprese, pocity nepotřebnosti a proto vyhledávají společnost svých vrstevníků a jsou ochotni udělat vše, aby mezi ně zapadly, i hlavně proto, aby se jich jejich rodiče všimli. Je to také skryté volání o pomoc. Bohužel se dost často chytí drog a podobných látek, aby se přenesli z reality, která je tíží někam jinam. Rodiče si toho většinou všimnou až pozdě.

Rodiny perfekcionista- jedná se o rodiny, kde rodiče mají přehnané nároky na svoje děti. Chtějí po dětech, aby podávaly výkony, na které většinou nestačí. Rodiče jsou většinou zklamaní a dávají to svým dětem velmi najevo, když jejich dítě nadprůměrně nevykazuje ve všech oblastech. Rodiče se nechtějí připustit, že by jejich dítě bylo průměrné a nejvíce to opět odnášejí děti. Trpí pocity méněcennosti, bývají velmi citlivé až úzkostlivé nebo naopak bývají až agresivní.

Rodiny autoritářské- jde o takové rodiny, kdy se upřednostňuje nedemokratická výchova. Jeden z rodičů je velmi autoritativní a ostatní ho musí poslouchat, jinak následuje

trest. Většinou se této role zhostí otec, kdy i matka je podřízena jeho silné autoritě. Nezajímá ho názor ostatních, vše se musí řídit podle něj. Každé neuposlechnutí je tvrdě trestáno a to ponižováním až k omezení osobní svobody či fyzické tresty. Pro děti je tento způsob výchovy velmi frustrující, jsou ustrašení a zakřiknutí. Mohou mít i poruchy řeči jako je koktavost, ale mohou se chovat i ke svému okolí, ke svým kamarádům a spolužákům stejně, jako to vidí doma, přijde jim to normální.

Rodiny protekcionistické- v této rodině na prvním místě dítě, ale až přehnaným způsobem. Rodiče mají tendenci své dítě přehnaně ochraňovat a ve vše mu dovolit. Tento typ výchovy se vyskytuje především u žen- u matek, které své děti brání a zastupují ve všech oblastech a nenechávají dítěti, aby se přirozeně vyvíjel a učil se odpovědnosti sám za sebe. Nežijí pro nic jiného než pro své děti. Přizpůsobily celý svůj život jenom k potřebám a přáním dětí. Z takových to dětí ale vyrostou nesamostatné a rozmazlené děti, které neumí řešit různé situace, které jim život připraví. Jsou velmi emočně nestabilní a často se stávají obětí šikany.

Rodiny odkládací- v takových to rodinách se rodiče snaží zbavit odpovědnosti za svoje děti a nejráději je přenechávají na jiných. Většinou příbuzných osobách. Nejčastěji se jedná o prarodiče, které i rádi převezmou roli rodiče, ale není to dobře. Nebo také na starší sourozence. V některých případech ho ale přenechají i sociálním institucím a může v takových to případech dojít až k pěstounské péči. Taková to výchova je většinou způsobena nevyzrálostí rodičů, nejsou schopni přijmout řádnou odpovědnost za své děti, nebo z hlediska kariéry nebo i kvůli nesouladu a ztráta porozumění mezi partnery, což vyvolává jejich časté neshody. Rodiče se často odloučí od svých dětí a to vede k narušení jejich citové schránky. Takové děti mohou mít záchvaty nezvladatelného vzteku, narušený spánek, poruchy chování- mají neustálou potřebu na sebe upozorňovat, takže velmi často experimentují s drogami a u dívek se může objevit předčasná sexuální aktivita, která je vzhledem k jejich věku velmi nevhodná.

Rodina rozvodová- v takové to rodině je ze strany rodičů vše ztraceno a jejich vztah je u konce. Tato situace je velmi stresující jak pro rodiče, tak i pro dítě samotné. Rodiče jsou většinou v tomto období podráždění a ve stresu a samozřejmě to přenášejí na dítě. Některé rodiče si své děti berou jako prostředníky a chtějí po nich např. donášení na toho druhého, nebo skrz ně dělají různé naschvály apod. Většina dětí, si dává rozvod rodičů za vinu a velmi

se tím trápí. Je třeba dítěti vysvětlit, proč se to děje a ujistit ho, že to v žádném případě není jeho vina a že ho budou mít pořád stejně rádi jako doposud.¹⁰

---

¹⁰ Šance dětem: výchovné problémy v rodině [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/problemy-v-rodine/vychovne-problemy-v-dysfunkcnich-rodinach.shtml>

3 Vybrané patologické jevy u dětí a mladistvých

V této kapitole jsou podrobně popsány jednotlivé patologické jevy, které mohou buď již u dětí nebo až v mladistvém věku nastat. Většina dětí či mladistvých, které páchají trestnou činností, či experimentují s nějakými návykovými látkami zkouší své hranice, pocházejí z rozvrácených nebo sociálně slabších rodin. Ve většině případů, kdy nezletilý jedinec páchá trestnou činností, ale přinejmenším jeden z rodičů nefunkční. Může se například jednat o otce alkoholika, který nemá o své děti zájem, chodí každý den domů opilý a veškerá péče o domácnost je pouze na matce a už na děti nemá tolik času ani energie, kolik by třeba chtěla mít. Někteří rodiče jsou rádi, že se jejich dítě toulá venku, že mají svůj klid a už je nezajímá, jak si jejich dítě vyplňuje svůj volný čas. Ve většině případů dítě si najde stejné kamarády, ze stejných sociálních poměrů jako je on sám, kdy to nemusí být úplně dobře.

Ale také existují úplně opačné případy, kdy např. rodiče mají velmi prestižní zaměstnání, jsou chytří, vzdělaní a úspěšní a od svého dítěte chtějí totéž, kladou na ně přehnané nároky, ale bohužel, některé děti na to nestačí a proto některé děti na takovou přehnanou péči a přehnané nároky reagují podobně, jako jedinci z rozvrácených rodin. Vyhlídnou si špatnou partu a snaží se mezi ně zapadnout, takže jsou schopni udělat vše. Tito jedince si dopouštějí trestné činnosti jako jsou zejména krádeže, vandalismus, sprejerství, experimentují s drogami a mnoho dalších.

3.1 Lhaní

Lhaním si dítě vytváří svůj únik ze situace, která je mu nepříjemná a neumí nebo neví, jak ji má vyřešit jinak.

Pokud dítě lže vědomě, a tudíž si vědom, že lhát se nemá, že je to nesprávné a přesto takto koná, jedná se o tzv. **Pravou lež**. Dítě lže buď za nějakým účelem, třeba že se potřebuje vyhnout nějakým potížím, nějaké situaci, která je pro něj nepříjemná, nebo lže za tím účelem, aby něco získal ve svůj prospěch. Dítě ve školním věku je už schopno odlišit, co je a není

lež. Pokud dítě, je natolik inteligentní a je si sám dobře vědom, že lhát se nemá, tak se v tomhle případě jedná o poruchu osobnosti a musí se vyhledat odborná pomoc.

Samozřejmě při posuzování dětského lhaní hrají roli různé faktory, jako jsou osoby, kterým dítě lže, nebo situace při které lže a hlavně účel, pro jaký se dítě rozhodlo zalhat, co ho k tomu vedlo.

3. 2 Útěky a toulání

Útěk lze interpretovat jako určitou variantu únikového jednání.

Existuje několik druhů útěku, které si mohu lišit např. svojí motivací:

Reaktivní, impulzivní útěky jsou zkratovou reakcí nad nezvládnutou situací doma nebo ve škole. Jejich smyslem může být potřeba úniku, např. před trestem, který dítě prožívá jako nesnesitelný, od člověka, s nímž dítě nechce žít apod. Útěk je signálem zoufalství nebo varováním. Dítě se však zpravidla chce domů vrátit. Takto motivovaný útěk může být ojedinělý a po vyřešení problému se již neopakuje.

Chronické útěky bývají plánované a připravované, vyplývají obvykle z dlouhodobých problémů. Někdy mívají přesný cíl, např. osobu, k níž dítě utíká. Dítě se obvykle nechce vrátit domů. S podobnými útěky se setkáváme u dětí z narušených a nefunkčních rodin, kde dítě nemá žádné zázemí, není citově akceptováno, a někdy je i využíváno či týráno. Vzácněji mohou takové útěky souviset s patologickým vývojem osobnosti dítěte, které je běžným způsobem nezvládnutelné (např. duševní onemocnění). Jiným případem jsou útěky dětí z dětského domova, a zejména z diagnostického ústavu. Jsou reakcí na pocit omezení svobody či odtržení od prostředí, jež pro dítě představuje zázemí.

Toulání je charakteristické dlouhotrvajícím opuštěním domova, které většinou navazuje na útěky. Je výrazem nedostatečné citové vazby k lidem a zázemí, které je natolik dysfunkční, že na něm dítěti nezáleží, nebo je dokonce odmítá. Dítě, resp. dospívající, se může toulat sám, nebo v partě. Toulání bývá spojeno s dalšími odchylkami v chování sloužícími např. jako prostředek zajištění živobytí. Toulaví jedinci často kradou a prostituují nebo bývají zneužíváni. Je zvýšená pravděpodobnost, že začnou užívat drogy nebo alkohol. U dospívajících jedinců, je velké riziko, že se pro ně toulání stane způsobem života a že

nebudou už ani chtít a ani moct se vrátit do normálního života. Nebudou schopni si najít zaměstnání a většinou končí jako bezdomovci.

3. 3 Krádeže

U dětí se vyskytují spíše krádeže neplánované, tzv. **příležitostní krádeže**. U dětí bývá krádež spíše následkem impulzivního jednání, kdy děti ještě neumí ovládat své touhy a když se jim něco líbí nebo to prostě chtějí mít, není nic jednoduššího než to vzít.

Naopak u mladistvých už se velmi často jedná o poruchu chování, protože na rozdíl od dětí, už mají své krádeže dopředu promyšlené a jsou už schopni ovládat své chování.

Nejzávažnějšími krádeži jsou opakované krádeže v partě. Jedinec má více sebevědomí, protože je podporován ostatními členy z party a tudíž je schopen více věcí, než když je sám. Pokud dítě krade sama, většinou se moc krádeže neopakují, chybí mu vyhecování ostatních jedinců z party.

Poté existuje důvod, proč dítě krade a to že **krade pro druhé**. Takové děti, chtějí získat u svých vrstevníků nebo spolužáků větší hodnotu, chtějí se před nimi ukázat, tak je to pro ně nejlepší způsob jak se předvést. Pro tyto krádeže je typické, že jsou nejvíce páčány doma nebo v obchodě. Ale některé děti, zejména slabší jedinci, mohou být ke krádeži donuceni. Nejčastějším způsobem k donucení je šikana – děti se pod výhružkou zbití či ublížení bojí, a proto radši udělají, co po nich agresori chtějí.

A posledním důvodem, proč děti se dopouštějí krádeží je, že **kradou pro partu** a to znamená, že si buď chtějí udržet místo v takové partě a jsou k tomu donuceni nebo existují i party, do kterých se jako takové „zápisné“ musí něco ukrást. Ale také existují party, pro které je to pravidlo, že se musí krást a když některý z jedinců odmítne, přijde trest.¹¹

---

¹¹ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*, Praha: Portál, s. r. o., 1999. ISBN 80-7178-214-9

3. 4 Šikana

Tento jev je v naší společnosti, zejména tedy u dětí a mladistvých dosti nebezpečný. Může se jednat o šikanu jak fyzického charakteru, tak i psychického, kdy šikana psychického charakteru může mít většinou horší následky, které si jedinec s sebou může nést po celý svůj život. Šikana je společností vnímaná jako násilné chování jedince popřípadě skupinky osob vůči buď fyzicky tak psychicky slabšího jedince, který není připravený se sám bránit a proto takové chování naší.

Znaky šikany u školních dětí:

- jde o přímou agresi (tváří v tvář), spočívající ve fyzickém násilí nebo v jeho hrozbě, v krutém posměchu a ponižování;
- oběť je předmětem agrese opakovaně;
- oběť není schopna účinné obrany.

Agresor se vyznačuje většinou tím, že je fyzicky velmi zdatný a silný, ale většinou citově nevyvážený, který musí být za každou cenu středem pozornosti a když není, vynutí si jí násilím. Je zvyklý řešit pouze vše agresivně a za pomoci síly, ale jeho chování mu nepřijde nikterak nepřiměřené a necítí vinnu za své chování.

Bývají to zejména chlapci, kteří příliš v ničem nevynikají, mají průměrné nebo až podprůměrné známky ve škole. Tito děti mají tendenci obviňovat své okolí ze stejného chování, jako páchá sám. Mají pocit, že jim všichni chtějí ublížit stejně, jako ubližují a oni a proto se takto chovají.

V některých případech dochází i vyhodnocení šikanované osoby agresorem. Agresor jedince bere jako za méněcenného, než je on sám a proto mu ubližuje a nechová se k němu tak, jak by měl, protože podle agresora, toho není hoden.

Děti mohou mít také tyto sklony k násilí, protože to vidí doma. Jejich rodiče preferují zejména fyzické tresty a neznají jiný způsob potrestání než silou. Nejvíce to bývají děti, které pocházejí z nefunkčních rodin a nedostává se jim ze stránky rodičů žádného citového projevu jako je např. odmítavost, nezájmu rodičů o děti apod.

Šikanované děti často mívají nějaký handicap, jedná se o jedince nikterak nevýrazné, děti s nízkým sebevědomím. Důvody k šikaně mohou být také z důvodu sociálních či etnických důvodů.¹²

3. 5 Záškoláctví

Záškoláctvím se rozumí úmyslné zameškání školní docházky. Záškoláctví se může vyskytovat jak na základních školách, tak také na středních školách nebo odborných učilištích. Je to projev vůle žáka či studenta nenavštívit školu a je to zejména bez vědomí rodičů. Záškoláctví je bráno jako velké porušení školního řádu a hrozí za to dětem či studentům kázeňské postihy. Ve vyšších stupních školní docházky mohou být studenti pro opakované záškoláctví i vyloučeni ze školy. Pokud je záškoláctví opakované či velmi časté, je velmi pravděpodobné, že dojde ke zhoršení prospěchu a tento problém se prohlubuje.

Existují dvě formy záškoláctví, tou první je **impulsivní jednání** – žák či student dopředu neplánuje, že nepůjde do školy. Je to spontánní jednání. A druhá forma je **účelové a plánované**- žák či student mají předem promyšlené, kdy nepůjdou do školy, ač z důvodu např. psaní písemky ve škole nebo z důvodu nějaké akce s kamarády apod.

Základní příčiny záškoláctví

- **negativní vztah ve škole** - mohou být vysoké požadavky školních povinností, menší rozumové nadání, ale naopak i mimořádné vědomosti a schopnosti, takže se dítě ve škole nudí, nebo silná a neopodstatněná neurotizace dítěte, jejímž důvodem je strach z nějakého vyučovacího předmětu a z jeho zkoušení, nespravedlivého hodnocení nebo z osobnosti učitele, či tresty za nesplnění očekávaného výkonu učitelem i rodiči, často i strach ze spolužáků v případě výskytu šikanování žáka ústící až do psychické poruchy školní fobie.

---

¹² VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*, Praha: Portál, s. r. o., 1999. ISBN 80-7178-214-9

- **vlivem rodinného prostředí-** příčinou jsou dysfunkční vztahy uvnitř rodiny, nezáměr rodičů o dítě a jeho prospěch, ale i přehnaná péče, příliš vysoké nároky, nejednotnost rodičovské výchovy, přemrštěná přísnost, shovívavost, ale i lhostejnost.

- **trávení volného času-** mezi příčiny záškoláctví patří nevhodný a nekonstruktivní způsob trávení volného času způsobený negativním vlivem vrstevníků v partě, závislostním chováním projevující se zneužíváním drog a sháněním peněz na ně, ale i chudoba dítěte nebo rodiny způsobující obstarávání peněz nelegálním způsobem.

3. 6 Vandalismus

Tento jev nejčastěji páchají mladiství. Jde o jakou si formu jejich zábavou, kterou si vyplňují svůj volný čas. Většinou se ho dopouštějí se svojí partou. Dopouštějí se ho hlavně z nudy, nemají k tomu žádný opodstatněný důvod. Konají ho pouze pro vlastní zábavu a potěšení. Nepřináší jim to žádnou výhodu. Vandalismus většinou páchají jedinci podprůměrné inteligence nebo velmi často může být vandalismus způsoben pod vlivem drog nebo alkoholu, kdy jdou jedinci posilněni a tudíž ztrácejí zábrany a neštítí se ničeho. Nejčastějším útokem vandalismus bývají veřejné nebo i soukromé objekty jako ničení laviček, košů, posprejování domů, demolování zastávek, telefonních budek, agresivní chování, rušení nočního klidu apod. Vandalismus je problém každého většího města. Po řádění vandalů se pořádají brigády a stojí to nemalé úsilí občanů a samozřejmě i finančně je to náročné, aby se objekty vrátili do původního stavu, proto není divu, že občané jsou velmi rozhořčení, z dalšího řádění těchto vandalů a nechtějí to nechat bez potrestání.¹³

3. 7 Prostituce

Komerční sexuální zneužívání patří pod oblast sociálně patologických jevů vedle fenoménů jako šikana, nadměrná agrese, záškoláctví, delikvence a extremismus. Selský rozum nám říká, že uvedené jevy jsou subjektivně ovladatelné, a jsou tedy zásluhou dětí

---

¹³ *Portál prevence rizikového chování: Záškoláctví* [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: (<http://www.prevence-praha.cz/zaskolactvi>)

samotných. Chování projevující se sklony k extremismu nebo záškoláctví většinová společnost odsuzuje jako tzv. jevy *zkažené* mládeže.

Jako většina patologických jevů, tak i prostituce se odráží od faktů, v jaké rodině jedinec vyrůstá, jaké má doma zázemí, v jaké prostředí atd. Prostituce mezi mladistvými se vyskytuje zejména v městských sídlištích, kde má mládež vytvořená tzv. Ghetta nebo v okrajových městech, kde je velká nezaměstnanost. Některý důvod, proč se mladistvý či děti sníží k prostituci je takový, že dnešní doba je velmi náročná, co se týče finančních prostředků a mládež je velmi náročná. Sociální skupiny mezi mládeží se rozdělují podle toho, jaký kdo má značkové oblečení, jaký kdo má mobilní telefon atd. U sociálně slabších jedinců si rodiče nemohou dovolit kupovat svým dětem drahé oblečení a jiné věci, které vyžadují a proto se děti a mladiství rozhodnou, že si obstarají peníze na své přehnané nároky samy a to je důvod, proč se sníží např. K prostituci. Mají vidinu rychle vydělaných peněz. Co je v této věci velmi alarmující je fakt, že většinou se jedná o děti ještě mladší 15 let. Dalším důvodem k provozování prostituce je fakt, že děti či mladiství začnou brát drogy a je pro ně jednodušší dělat prostituci, než třeba krást v obchodě, aby si viděly peníze na drogy.¹⁴

---

¹⁴ *Projekt e- bezpečí: Dětská prostituce* [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.e-bezpecni.cz/index.php/temata/sexting/482-dtska-prostituce>

4 Příčiny vzniku trestné činnosti u dětí a mladistvých

Nejzávažnějším problémem v dospívajícím věku je páchaní trestné činnosti. Zpravidla ti jedinci, kteří se dopouštějí trestné činnosti již v dospívajícím věku, páchají tuto činnost i v dospělosti a tudíž rozšiřují okruh pachatelů.

Pojem kriminalita mládeže se myslí porušování právního řádu mladými lidmi a jedná se o negativní sociální jev. Kriminalita mládeže je velký problém a mělo by se mu věnovat o mnohem větší pozornost než je mu věnována v dnešní době.

Příčiny páchaní trestné činnosti je více. Může se jednat o neuspořádaný život v jeho dosavadní rodině, nefunkční rodina má velký vliv na budoucí život dítěte a to spíše negativní. Nebo mohou jedinci páchat trestnou činnost pod vlivem nějakých omamných a psychotropních látek a to zejména alkoholu nebo drog, kvůli svým kamarádům. Dále je zde problém malé sankční účinnosti a nedostatek preventivních opatření. Pachatelé v dětském věku se nejčastěji do rozporu se zákonem dostávají okolo 12 let věku. V tomto věku se začíná tvořit jejich charakter, zodpovědnost atd. V tomto věku již jsou děti seznámeni s pravidly chování, jak ve škole, tak i ve škole. Pokud ale dítě nemá dobré dispozice z rodiny, vyrůstá ve špatné partě, tak veškeré tyto opatření nemusí dosáhnout zadostiučinění.

Pachatelé se dopouštějí trestné činnosti bez ohledu na věk, kdy však sklony k trestné činnosti se většinou projeví již v dětství či brzké dospělosti.¹⁵

Kriminalita u dětí a mládeže bývá ve většině případů páchána chlapci. Je dokázáno, že dívky páchají trestnou činnost o poznání méně než chlapci a páchají méně násilných trestných činů. Dívky spíše páchají trestnou činnost, jako jsou krádeže, podvody a kriminalita spojená s drogovou závislostí či prostitucí.¹⁶

---

¹⁵ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, s.r.o., 1998, 2003, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8

¹⁶ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-08-2.

4. 1 Závislosti

Pod pojmem závislost si představíme neovladatelnou potřebu k nějaké látce nebo věci. Většina lidí si pod pojmem závislost vybaví hlavně drogovou závislost. Nemusí se ovšem jednat jen o závislost na látce, ale může se např. jednat o závislost na hraní, tzv. gambling. Děti a mladiství se vzhledem ke svému věku stanou závislí na čemkoliv dříve než dospělí jedinci a tam nastává problém. Nejdůležitějším faktorem v dětství a období dospívání je samozřejmě opět rodina. Pokud se v rodině, kde dítě vyrůstá, hodně kouří nebo se v rodině ve velkém množství pije alkohol, je velká pravděpodobnost, že dítě začne dříve či později také kouřit nebo konzumovat alkohol, jelikož mu tento životní styl přijde naprosto normální.

Samozřejmě není podmínkou, když jedinec vyrůstá v rodině abstinenta a nekuřáka, že nezačne pít nebo kouřit. Velký vliv mají samozřejmě i vrstevníci, se kterými se jedinci stýkají. Alkohol a nikotin jsou nejčastější a nedostupnější látkou, na kterém se děti nebo mladiství mohou stát závislími. Ale v období dospívání je velké riziko, pokud mladistvý spadne do špatné party, že začne užívat i jiné látky, na kterých se mohou stát velmi rychle závislí a to jsou drogy.

Nejrizikovějšími skupinami mladistvých, které se mohou stát závislími, jsou jedinci zejména z nefunkčních rodin, jedinci s nízkým sebevědomím, jedinci, kteří mají potřebu na sebe neustále upozorňovat, a to buď kvůli tomu, že se mu v rodině nedostává potřebné lásky nebo naopak je péče v rodině až přehnaná a svazující.

Pokud se někdo stane závislým, je velmi obtížné se závislosti zbavit a jedinec musí projít dlouhou cestu k jejímu vyléčení, ale co se týče závislosti, nikdy není zcela jisté, že se jí zbaví. Nejdůležitější v tomto léčení je vůle jedince.¹⁷

---

¹⁷ Wikipedie: Závislost [online]. [cit. 2019-02-17].
Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1vislost_\(psychologie\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1vislost_(psychologie))

4. 1. 1 Alkohol

Alkohol a vlastně jako všechny drogy jsou pro děti a mladistvé mnohem více nebezpečné než pro dospělého jedince. Zvyšuje se onemocnění jater a nervového systému a to i při občasném či malém požití alkoholu. Pokud má dítě či mladiství potřebu pít alkohol už v takto brzkém věku, je velmi pravděpodobné, že postupem času spadne k tvrdším drogám.

Děti a mladiství se stanou závislími velmi rychle. U nás v ČR jsou děti a mladiství chráněny zákonem č. 65/2017 Sb. - zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, kde věková hranice k možnému požití alkoholu nebo cigaret je 18 let.

U rodičů, kteří jsou závislí na alkoholu a vychovávají v tom i své děti, se zvyšuje riziko, že i jejich potomci budou mít sklony k pití a pravděpodobně půjdou v jejich stopách.

Avšak najdou se i tací jedinci, kteří začnou pít alkohol i bez jakéhokoliv vzoru v rodině. Nejčastějším podmětem k pití alkoholu u mladistvých jsou jejich vrstevníci. Stýkali se jedinec s lidmi, kteří často pijí, je velmi pravděpodobné, že jedinec začne pít s nimi a to hlavně z důvodu, aby se jim vyrovnal, aby mezi ně zapadl atd.

U dětí a mladistvých může velmi rychle dojít k **akutní intoxikaci alkoholem**, a to se pozná zejména dysfunkčním chováním- odbržděnost, apatie až útlum, zhoršení výkonnosti, porucha pozornosti, zpomalení psychomotoriky a k tomu ještě např. ospalost, zúžení zornic, nebo jejich rozšíření při těžkém předávkování, porucha vědomí aj. Poté dochází k trestné činnosti páchané mladistvými, kteří jsou posilněni alkoholem, a tudíž ztrácejí zábrany. Nejčastěji páchají trestnou činnost právě se svojí partou.

U mladistvých je ale právě to nebezpečí, že upadnou do těžké opilosti, protože oni ještě nejsou schopni odhadnout svojí hranici, kdy mají přestat pít.¹⁸

Opakované průzkumy na základních školách vedou k alarmujícím závěrům, kdy z žáků ve 4. ročníku má asi 35 % zkušenosti s alkoholem. Dle dalších statistik v ČR se děti

---

¹⁸ HORT, VL., HRDLIČKA, M., KOCOURKOVÁ, J., MALÁ, E. a kol. *Dětská a adolescentní psychiatrie*. Praha: Portál, s.r.o., 2000, 2003, 2008. ISBN 978-80-7367-404-5

poprvé setkají s alkoholem okolo 11 let věku, kdy jsme tímto na první příčce v EU a 13 % dětí ve věku 13-15let se dokonce alkoholem opijí 3x ročně.¹⁹

4. 1. 2 Drogy

Droga je všeobecné označení pro veškeré omamné návykové látky, které po jejich aplikaci mění duševní i fyzický stav člověka a při nadměrném užívání vedou k závislostem na těchto látkách. Drogy lze rozdělit na **měkké** a **tvrdé** drogy. Pod měkké drogy se jako nejčastější drogy řadí marihuana, která je velmi návyková, ale oproti tvrdším drogám závislost na ní vzniká s delším časovým odstupem. Marihuana je také lépe dostupná než tvrdší drogy a někteří lidé na ní jako na drogu vůbec nepohlížejí a dokonce by byli pro její zlegalizování. Většinou jedinci, kteří najdou zálibu v kouření marihuany, tak později jim její účinky přestanou stačit a dají se na tzv. Tvrdé drogy jako je například pervitin, kokain a v neposlední řadě také heroin.²⁰

Lidé se vždy snažili najít možnost uniknout z aktuální situace, dosáhnout pocitů štěstí, pohody, síly a mimořádných schopností, fantastických zážitků, inspirace. Psychoaktivní látky, nejprve přírodní a později i uměle syntetizované, jim žádoucí pocity poskytovaly a poskytují. Po určitou dobu zbavují starostí, strachů, nejistoty, zlepšují sebehodnocení. Přestože se ví o nepříznivých důsledcích užívání psychoaktivních látek – po určité době si začne droga více brát, než člověku dává – lidé se jich nikdy zcela nedokázali zříci, protože přinášejí rychlé a snadné uspokojení.²¹

Když se kolem sebe rozhlédneme, drogy jsou všude kolem nás. I když jen vstoupíme do obchodu, ale v tomto případě se jedná o drogy legální. Jedná se zejména o alkohol, ale málo kdo ví, že za drogu se považuje i káva nebo čaj. Ty jsou také návykové. Ale spadají sem také tabákové výrobky. To jsou drogy také legální.

Nejrozšířenější drogou mezi mladistvými je jednoznačně marihuana. Spoustu mladistvých jí ani jako drogu nebere, spíše tak jako cigaretu, která Vám „*navodí tu pravou*

---

¹⁹ Alkoholik: Aspekty dětského pití alkoholu [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: http://www.alkoholik.cz/zavislost/deti_a_alkohol/aspekty_detskeho_piti_alkoholu_a_potencialni_zavislosti_na_nem_a_lkoholismu.html

²⁰ Drogy zdravě: drogy [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://drogy.zdrave.cz/>

²¹ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*, Praha: Portál, s. r. o., 1999. ISBN 80-7178-214-9

náladu“. Za drogu jako takovou, jí nepovažují pro to, že při občasném kouření na ní nevzniká závislost, její účinky nejsou tak velké jako u jiných drog, těch tvrdších. Její účinky vyprchají v řádu několika málo hodin. Marihuanu užívají zejména v partě, ve svém volném času, po zpestření nálady, prostě jen tak.

Většina mladistvých si ale ovšem neuvědomuje následky, i občasného kouření marihuany. Vzniká na ní pomalu závislost, postupem času, po dlouhodobém a častém užívání dostaví zdravotní potíže jak fyzického tak zejména psychického rázu. Ve většině případů se projeví psychická porucha. Marihuana je droga jako každá jiná a i když závislost na ní může vznikat pomalu a „potichu“, tak se jednoho dne následky projeví, a je velmi těžké se této závislosti zbavit, ostatně jako každé jiné.

Užívání drog má velký podíl na páchání trestné činnosti u jedinců. Závislý jedinec přestává respektovat všechny normy společenského chování, je mu všechno jedno. K ostatním lidem, i k lidem sobě blízkým se chová agresivně, nepříjemně, odmítavě, je sobecký, dokáže svým blízkým jenom lhát, šidit je atd. Přestává chodit do školy nebo do zaměstnání, tudíž přichází i peníze a poté se musí dopouštět trestné činnosti, jako jsou krádeže nebo prostituce, aby si obstaral peníze na to, co jediné ho zajímá, na drogu.²²

4. 1. 3 Gambling

Spolu s vývojem lidstva a různých technologických vynálezů se objevují další možné závislosti. Tato porucha se začne projevovat už v adolescenci a mladé dospělosti. Mladí jedinci hazardují zejména za získání adrenalinu, trávením volného času a také získáním lepší ekonomické stránky. Snaží si své kapesné, popř. výdělek z brigády navýšit a u toho se ještě dobře pobavit.

Gambling je závislost jako každá jiná je velmi nebezpečná. Jedinci si neuvědomují možná rizika, která jim mohou hrozit. Tato závislost se dá z hlediska závažnosti přiřazovat k závislosti na drogách. Jedinci, kteří se stanou závislí, přestávají také jako u drog vnímat realitu. Myslí si, a vymýšlí si různé fantazie pro obrovské výhry a nemají to vůbec pod kontrolou. Později už nehrají ani tak pro potěšení, jako pro nutnou výhru, aby mohli vrátit

---

²² VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*, Praha: Portál, s. r. o., 1999. ISBN 80-7178-214-9

většinou již půjčených peněz. Stejně jako u drogové závislosti vznikají sociální neshody, protože patologický hráč často ubližuje svým nejbližším a okrádá je.

Nemusí se jednat pouze o závislost na hracích automatech, to se týká zejména adolescentů a dospělých, ale v dnešní době je i velké riziko pro získání závislosti a to zejména u dětí na počítačových hrách.

V dnešní době je tato závislost čím dál tím rozšířenější. Děti a mladiství tráví na počítači stále více a více času, místo toho, aby běhaly venku a hrály si s kamarády. Rodiče je na počítači většinou nechávají, jak dlouho chtějí, mají tak od nich klid a mohou si dělat věci, které potřebují. Aby rodiče poznali, kdy se jedná pouze o koníček a kdy už se jedná o závislost na hraní počítačových her, není tak jednoduché. U závislosti na hraní počítačových her, vznikne spíše psychická závislost než ta fyzická. Většinou už se jedná o závislost, když dítě přestává vnímat realitu, nedodrhuje se předem stanovený čas, kdy může hry hrát, a když ho na to rodiče upozorní, chová se nepřiměřeně, je podrážděné, vzteklé, až agresivní a odmítá hru vypnout. Ve většině případů dítě zanedbává své povinnosti, kvůli hraní, dokáže kvůli hrám vstávat brzy ráno nebo chodit spát velmi pozdě. Nezajímá se o nic, ztrácí pojem o realitě, ztrácí kamarády, nemá potřebu pít ani jíst, lže o času strávené na počítači atd. Toto všechno může vést k trestné činnosti, kdy doma začne krást peníze pro nákup her.

Samozřejmě to má i následky na zdraví dítěte nebo mladistvých- Pro nedostatek pohybu vzniká obezita, bolesti zad od několika hodinového vysedávání u počítače ve stejné poloze, bolesti očí, kdy mohou vzniknout i oční vady, bolesti hlavy, horních končetin, zejména loktů a zápěstí atd. V některých případech to dojde i tak daleko, že dítě místo toho, aby hru přerušilo, se raději počůrá.

Velmi nebezpečné a nevhodné jsou hry, kde je samé násilí, krev a zabíjení. Některé děti se s dějem hry tak z žijí, že mohou mít podobné chování i v reálu, napodobují postavu ze hry a může se chovat násilně a agresivně ke svému okolí.²³

---

²³ HARTL, P., HARTLOVÁ, H. Velký psychologický slovník. Praha: Portál, s.r.o., 2010. ISBN 978-80-7367-686-5

5 Trestní sankce pro děti a mladistvé v ČR

Tato kapitola je věnována trestní odpovědnosti za přestupky a trestné činy u dětí a mladistvých v ČR.

5. 1 Dítě jako pachatel přestupku

Přestupkem se dle zákona č. 250 z roku 2016 Sb. - zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich rozumí. Přestupek je společensky škodlivý protiprávní čin, který je za přestupek v zákoně výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin²⁴

Přestupky spáchané dítětem se považují za velmi závažný začínající problém v chování dítěte. Má vliv nejen na vývoj osobnosti dítěte, ale také společnosti, kdy při takovém chování dochází k porušování zákona. V případě, že dojde ke zjištění, že se dítě dopustilo nějakého přestupku, např. drobné krádeže v obchodě nebo ve škole, tato skutečnost se musí neprodleně hlásit na Orgán sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD), kdy se OSPOD zajímá o rodinou situaci daného jedince, rodina je velmi hlídána, zkoumá se další chování jedince, zda se jednalo o zkrat nebo zda je osobnost jedince narušena, jestli je o dítě dobře postaráno, má rodinné zázemí atd.²⁵

Trestní odpovědnost u dětí při spáchání protiprávního jednání v rovině přestupku zaniká, jelikož jedinec nedovršil věku 15 let.²⁶

---

²⁴ § 5 dle zákona č. 250 z roku 2016 Sb. dostupný z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#cast1>

²⁵ Statutární město Ústí na Labem: *Dítě se dopustilo protiprávního jednání* [online]. [cit. 2019-2-28]. Dostupné z: <https://www.usti-nad-labem.cz/cz/uredni-portal/obcan/socialni-oblast/dite-se-dopustilo-protipravniho-jednani-prestupku-trestne-cinnosti.html>

²⁶ zákon č. 250 z roku 2016 - Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>

5. 2 Dítě jako pachatel trestné činu

Trestným činem se dle § 13 odst. 1 zákona č. 40 z roku 2009 Sb. – Trestní zákoník rozumí „Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.“ Dále dle § 13 odst. 2 zákona č. 40 z roku 2009 Sb. „K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.“²⁷

Dítě, které v době spáchání trestné činu nedovršilo patnáctý rok svého věku, není za čin trestně odpovědný, a tudíž nemůže být za skutek stíháno. Při spáchání trestného činu dítětem zákon hovoří jako **o činu jinak trestném**. Jestliže se dopustí dítě mladší patnácti let činu jinak trestného, řeší tyto věci soud pro mládež a to dle zákona č. 218/2003 Sb. O soudnictví ve věcech mládeže. Při rozhodování soudu pro mládež o uložení trestu se sleduje, aby jedinec, který se takového činu dopustil, byl schopen se znovu začlenit do společnosti, co nejvíce přispěl k odčinění škody, kterou svým jednáním způsobil a aby se žádného protiprávního jednání již v budoucnosti nedopustil.²⁸

5. 3 Opatření uložená dítěti za spáchání činu jinak trestného

Opatření se ukládá soudem pro mládež dle § 93 zákona č. 218/2003 Sb. soudnictví ve věcech mládeže. Před vydáním rozhodnutí soudu o následném opatření je dítě podrobeno pedagogicko – psychologickému vyšetření.²⁹

Druhy opatření:

- a) **Výchovná povinnost** – tato povinnost spočívá v tom, aby se dítě opět zařadilo do běžného života a vedlo pořádaný život, tzn. povinnost bydlet společně se svými rodiči, co nejvíce přispět k náhradě způsobené škody, zbavení se závislosti apod.

---

²⁷ zákon č. 40 z roku 2009 Sb, Trestní zákoník dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

²⁸ Nejvyšší státní zastupitelství Česká republika: Ochrana dětí [online]. 2012 [cit. 2019-2-28]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/ohroene-osoby-a-pokozeni/58>

²⁹ § 93 zákona č. 218 z roku 2003 Sb. - O soudnictví ve věcech mládeže

- b) **Výchovná omezení** – dítěti je nařízeno omezení, které spočívá např. v zákazu styku s konkrétními osobami, zákaz užívání návykových látek, zákaz vstupu a návštěva určitých akcí, neúčastnil se hazardních her, sázek apod.
- c) **Napomenutí s výstrahou** – soudce, popř. státní zástupce upozorní jedince na závažnost jeho protiprávního jednání, důrazně ho upozorní na následky, které budou následovat v případě jeho dalšího protiprávního jednání. Soud může jedince ponechat v péči zákonných zástupců nebo zařízeních, ve kterých žije a později si vyžádá od těchto stanovisko a postupné nápravě jedince.
- d) **Dohled probačního úředníka** – probační úředník sleduje chování jedince v jeho přirozeném prostředí. Probační pracovník dítě také navštěvuje v jeho bydlišti a ve škole.
- e) **Ochranná výchova** – ukládá se v případech, kdy péče o jedince není dostatečná, péče byla zanedbána nebo prostředí, ve kterém jedince vyrůstá, není vyhovující pro jeho řádnou výchovu. Ochrannou výchovu soud pro mládež uloží dítěti, které v době spáchání činu bylo mladší patnácti let a povaha spáchaného činu jinak trestného je tak závažná, že za něj trestní zákoník dovoluje uložení výjimečného trestu.
- f) **Ochranné léčení** – nastává u jedinců s psychiatrickými problémy, při léčbě závislostí, kdy se umísťují na protialkoholní či protitoxikomanickou kliniku. Soud může uložit ochranné léčení u dítěte na základě předchozích vyšetření o jeho duševním stavu při spáchání činu jinak trestného v případě, že dítě v době spáchání je ve stavu zapříčiněném jeho duševním onemocněním nebo je dítě pod vlivem návykové látky a to zapříčiněném užívání návykové látky, kdy jeho pobyt ve společnosti je nebezpečný. Podle závažnosti duševního onemocnění jedince soud nařídí ústavní léčení buď ambulantní nebo ústavní. Ústavní léčení může soud po nějaké době změnit na ambulantní léčení a naopak. Ochranné léčení trvá takovou dobu, jakou daný stav jedince vyžaduje. Soud pro mládež minimálně jednou za rok přezkoumá, zda důvody pro pokračování ochranného léčení trvají a pokud ne, tak je zruší.
- g) **Zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče.** Tyto zařízení se starají o to, aby dítě mělo sebedůvěru, rozvíjejí jeho citovou stránku osobnosti, starají se, aby dítě se umělo chovat v dané společnosti. S dítětem musí být zacházeno tak, aby dítě bylo uspokojené ve všech směrech, nijak nestrádalo a to vše s ohledem na jeho věk.

Soud při uložení z některých výše uvedených opatření sleduje jejich preventivní účinek. Dítěti lze opatření uložit až při dosažení 18 let věku, kdy výjimkou je ochranné léčení, které lze nařídit i po dosažení 18 let věku. Dítěti může být současně uloženo i více opatření.³⁰

5. 4 Mladistvý jako pachatel přestupku

Trestná činnost, ale také přestupky páchané dětmi a mladistvými vnímáme jako velmi závažné problémy v chování jedinců. Jedná se o sociálně patologické jednání, které ohrožuje jak duševní vývoj jedince, tak i celé společnosti. Dochází totiž k porušování zákona, kterými jsou všichni lidé v ČR povinni se řídit.

Mladistvým je ten, kdo v době spáchání přestupku dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.

Mladistvému lze uložit správní trest, ale musí být přihlédnuto k jeho osobnosti a to včetně věku, duševní a mravní vyspělosti, k jeho osobním poměrům a musí být uložen tak, aby jeho další mravní i duševní vývoj, byl pokud možno, co nejméně ohrožen.

Mladistvému za spáchání přestupku lze uložit pokutu, kdy nejvyšší hranice pokuty se mladistvému snižuje na polovinu, kdy nesmí přesahovat částku 5000,- Kč, toto však neplatí u mladistvého jakožto podnikající fyzické osoby.

Dále mladistvému, jako jedním druhem trestu lze uložit zákaz činnosti. Tento správní trest však nelze mladistvému uložit v případě, že zákaz činnosti brání v přípravě na jeho budoucí povolání. Zákaz činnosti lze mladistvému uložit nejdéle na 1 rok.³¹

---

³⁰ Trestní řízení: Trestní řízení ve věcech dětí a mladistvých [online]. 2019 [cit. 2019-2-28]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecech-deti-a-mladistvych>

³¹ zákon č. 250 z roku 2016 o odpovědnosti za přestupek a řízení o nich dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#cast1>

5. 5 Mladistvý jako pachatel trestného činu

Trestné činy páchané mladistvými nejsou tak častým jevem jako páchaní trestných činů dospělými, přesto se v naší společnosti vyskytují a v té chvíli nastupuje velký problém jak pro jedince, tak i pro celou společnost. Mladiství, kteří spáchají trestný čin, se pravděpodobně již nějakého protiprávního jednání v minulosti dopustili, většinou vše začíná již v dětství a to na úrovni přestupků.

Mladiství jsou již za své činy trestné odpovědní. Skutek, který mladistvý pachatel spáchá a tím způsobí trestný čin se nazývá **provinění**.

Trestní odpovědností mladistvého za provinění a ukládání opatření se zabývá soud ve věcech mládeže a to dle zákona č. 218 z roku 2003 Sb. - Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů.³²

V případě spáchání mladistvým tzv. provinění se při ukládání trestů postupuje dle trestní sazby, které jsou stanoveny v zákoně za konkrétní trestné činy, avšak u mladistvých se tyto trestní sazby snižují na polovinu, kdy horní hranice trestní sazby nesmí převyšovat pět let a dolní hranice trestní sazby jeden rok. V případě spáchání trestné činu mladistvým, který spadá do kategorie zvlášť závažného zločinu a je za něj dle trestního zákoníku uložit i výjimečný trest, může soud mladistvému uložit trest odnětí svobody na pět až deset let. U mladistvých pachatelů nelze uložit doživotní trest.

V případě uložení mladistvému trestné odnětí svobody před dovršením jeho 18 let, trest odnětí svobody vykonává ve zvláštní věznicí oddělen od ostatních dospělých vězňů. V případě podmíněné odsouzení soud stanoví mladistvému zkušební dobu v trvání nejméně jeden rok a nejdéle tři roky, kdy tato doba může být prodloužena, ne však o více jak dva roky.³³

---

³² Nejvyšší státní zastupitelství Česká republika: Ochrana dětí [online]. 2012 [cit. 2019-03-03]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/ohroene-osoby-a-pokozeni/58>

³³ Epravo: Trestání mladistvých pachatelů trestných činů [online]. 2001 [cit. 2019-03-08]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/trestani-mladistvych-pachatelu-trestnych-cinu-9727.html>

5. 6 Opatření uložené mladistvým při spáchání trestného činu

Rozhodnutí o uložení opatření mladistvému vydává soud ve věcech mládeže dle zákona č. 218 z roku 2003 Sb. Účelem celého opatření uloženého soudem je, aby mladiství měl co nejlepší podmínky pro další sociální a duševní rozvoj, v souladu s jeho rozumovým a mravním vývojem, osobními vlastnostmi, k rodinnou výchovou a prostředím, ve kterém mladiství žije a především k jeho ochraně před škodlivými vlivy a k předcházení další trestné činnosti.³⁴

Opatření uložená soudem mladistvému rozdělujeme na opatření **výchovná, ochranná a trestní**.

5. 6. 1 Výchovná opatření

Soud uloží výchovná opatření mladistvému v případě, že je opuštěno od trestního opatření a soud má za to, že uložení výchovné opatření může být dosaženo účelu tohoto zákona. Výchovná opatření dále usměrňují život mladistvého a tím zajišťují jeho řádnou výchovu. Dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže je několik výchovných opatření:

a) dohled probačního úředníka – je to pravidelné sledování jedince a to zejména jeho chování, rodina a rodinné zázemí, ve kterém jedinec žije. Dále dochází ke kontrole dodržování uloženého probačního programu, pomoc mladistvému s tím, aby se mohl začlenit do normální společnosti a vést řádný život. Naproti tomu mladiství, kterému byl uložen probační dohled je povinen s probačním úředníkem spolupracovat, dostavovat se k probačnímu úředníkovi v předem stanovenou dobu, hlásit veškeré změny jak v bydlišti, tak v zaměstnání apod.

b) probační program – jedná se o program sociálního začlenění, psychologického a terapeutického poradenství, různé formy vzdělávání, doškolování či různé rekvalifikační kurzy k lépe dostupnému zaměstnání a tona základě omezené fungování v běžném životě jedince, kdy je snaha zamezit dalšímu protiprávnímu jednání jedince. Probační program

---

³⁴ zákon č. 218 z roku 2003 – Zákon o soudnictví ve věcech mládeže dostupný z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218#cast3>

může soud nebo popř. Státní zástupce nařídít pouze v případech, kdy je tento program vhodný vzhledem k potřebám mladistvého a je v zájmu společnosti, zároveň musí být mladistvému dána možnost seznámit se s daným programem a mladiství musí s účastí v tomto programu souhlasit. Když dozorující probační úředník shledá důvody pro ukončení probačního programu, písemně podá zprávu soudu nebo státnímu zástupci, který probační program uložil.

c) výchovné povinnosti - toto opatření spočívá v tom, aby že soud mladistvému uloží povinnosti, kterými je povinen se řídit a vedou k jeho řádné socializaci. Soud může mladistvému nařídít, aby bydlel se svými rodiči nebo dospělou osobou, která bude odpovědná za jeho řádnou výchovu, podílel se na odstranění majetkové škody, kterou svým jednáním způsobil, vykonal prospěšné práce ve svém volném čase a bez nároku na jakoukoli mzdu, podrobil se léčení závislosti, podrobil se psychologickému vyšetření. Vykonávání prospěšných prací může být nařízeno pouze v případě, že by mladistvému při vykonávání těchto prací nebyla narušeno jako příprava na jeho budoucí povolání.

d) výchovná omezení – účel toho opatření je, aby se mladistvý zdržel návštěvy různých akcí, které by mohly mít vliv na jeho budoucí mravní vývoj, nestýkal se s určitými osobami, neuchovával u sebe předměty, které by mohli svádět k páčání trestné činnosti, neužíval návykové látky, neúčastnil se hazardních her,

e) napomenutí s výstrahou – soud nebo státní zástupce mladistvému před jeho zákonným zástupcem či opatrovníkem vytkne závažnost jeho protiprávního jednání a upozorní ho následky, které mu hrozí při spáchání dalšího protiprávního jednání.

5. 6. 2 Ochranná opatření

Účelem tohoto opatření je opět kladně ovlivnit budoucí život jedince, jeho začlenění se do společnosti a pozitivně ovlivnit jeho duševní a mravní vývoj. Mezi ochranná opatření patří – ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci, zabránění části majetku.

a) ochranné léčení – soud uloží ochranné léčení tehdy, jestliže pachatel činu jinak trestného nebyl v době spáchání skutku příčetný a tudíž není trestně odpovědný, ale jeho pobyt ve společnosti je nebezpečný. Může být uloženo také tehdy, když pachatel nebyl v době spáchání skutku příčetný pro své duševní onemocnění a jeho pobyt ve společnosti je

nebezpečný. Soud přihlíží na vážnost duševního onemocnění, kdy ochranné léčení může probíhat ambulantně nebo ústavně.

b) zabezpečovací detence – tento druh ochranné opatření se nařizuje v případě, že pachatel způsobil zločin a vzhledem k jeho duševnímu onemocnění jeho pobyt ve společnosti je nebezpečný a uložení ochranného léčení je záruka pro ochranu společnosti.

c) ochranná výchova – uděluje se v případě, kdy o jedince není vyhovujícím způsobem postaráno, jeho výchova byla zanedbána a prostřední, ve kterém jedinec doposud vyrůstal, není zárukou řádné budoucí výchovy. Ochranné léčení se vykonává v zvláštních ústavech vyhrazené výhradně pro mladistvé pachatele.

d) zabránění věci či jiné majetkové hodnoty – jedná se o věci, které mladistvý získal spácháním trestného činu a u těchto věcí je důvodné podezření, že mohou ohrožovat bezpečnost.

5. 6. 3 Trestní opatření

Nařízením tohoto opatření se soud snaží co nejvíce přispět k nápravě mladistvého, aby mohl vést řádný život. Při udělení tohoto opatření nesmí být snižována lidská důstojnost.

a) obecně prospěšné práce – na rozdíl od dospělých pachatelů je mladistvým při vykonávání veřejně prospěšných prací horní hranice snižována na polovinu a soud při ukládání tohoto opatření musí přihlídnout k možnostem mladistvého a k jeho osobním poměrům.

b) domácí vězení – v tomto trestním opatření není nijak zohledněno, že se jedná o mladistvé pachatele a tudíž se ukládá za stejných podmínek jako u dospělých pachatelů, tedy nejdéle na dobu trvání dvou let. Toto opatření lze uložit až od roku 2010.

c) zákaz vstupu na sportovní, kulturní nebo jiné společenské akce – u mladistvého pachatele toho opatření lze uložit na dobu trvání nejdéle pět let.

d) peněžité opatření - toto opatření lze uložit pouze v případě, že je mladistvý pachatel výdělečně činný nebo je to možné vzhledem k jeho příznivým majetkovým poměrům.

e) peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu – je to poslední varování před uložením peněžitého opatření, tzn. že mladistvý pachatel dostane zkušební dobu, v níž musí vést spořádaný život a v případě nedodržení této podmínky, mu peněžité opatření bude uloženo a bude muset částku zaplatit.

f) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty - jedná se o věc či věci, které byly použity při spáchání trestného činu mladistvým pachatelem nebo tato věc, byla k takovému jednání připravena.

g) zákaz činnosti – toto opatření lze uložit pouze v případě, že zákaz činnosti nebude bránit mladistvému v případě na jeho budoucí povolání a nesmí uložení přesáhnout délku trvání pěti let.

h) vyhoštění - lze uložit u mladistvých cizinců, kteří se v České republice nachází sami, nemají zde žádnou rodinu ani zázemí.

g) odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem – toto opatření je stejné, jako u dospělých pachatelů. Jedná se o varování, že pokud ve stanovené zkušební době nebude vést spořádaný život, bude muset nastoupit do výkonu trestu odnětí svobody, který se vykonává ve zvláštní věznici pro mladistvé pachatele.

i) odnětí svobody nepodmíněné – toto opatření lze uložit pouze v případě, kdy by žádné z opatření zřejmě nebylo účinné.³⁵

---

³⁵ trestní řízení: Trestní řízení ve věcech dětí a mladistvých [online]. 2011 [cit. 2019-03-08]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecech-deti-a-mladistvych>

6 Ústavní péče

Ústavní péči vykonávají děti buďto s nařízenou ústavní nebo ochrannou výchovou, děti, které potřebují okamžitou pomoc nebo děti, které byly do této ústavní péče dobrovolně vydány svými rodiči nebo zákonnými zástupci.

Ústavní výchova spadá do kategorie výchovného opatření, které uděluje soud a to v případě, kdy je vážně ohrožena nebo vážným způsobem poškozena výchova jedince a jiné uložené opatření nevedlo ke kladné nápravě nebo v případě, kdy rodiče nebo zákonný zástupce není schopen jeho řádnou nápravu sjednat. Před uložením výchovného opatření soud přezkoumá veškeré možnosti, zda napravení dítěte nelze dosáhnout jinak, např. zajistit náhradní rodinnou péči atd.

V případě, že nápravu jedince nelze sjednat jinak než udělením Ústavní výchovy, musí toto uložené opatření trvat po nezbytnou dobu, nejdéle však 3 roky. V případě, že je to nezbytné a vyžaduje to situace, může soud ústavní výchovu jedince před uplynutím doby 3 let prodloužit. Tuto dobu lze prodloužit opakovaně, vždy na dobu 3 let.³⁶

6.1 Dětský diagnostický ústav

O umístění do dětského diagnostického ústavu (dále jen DDÚ) může rozhodnout pouze soud. Jedná se o školské zařízení, které je řízeno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a řídí se zákonem č. 109/2002 Sb. O výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchově ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.

Zde jsou umístěny zpravidla děti, které mají problémy s chováním jak ve škole, tak v rodině. Nachází se v těžké životní situaci, neumí se s tím vypořádat. Některé žijí v nevyhovujících a problémových podmínkách, jsou ze strany svých rodičů zanedbávané, týrané atd. Může se také jednat o děti s poruchami chování, s nechutí docházet do školy,

---

³⁶ *Virtuální knihovna: Institucionální péče o dítě* [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <http://www.knihovnanrp.cz/nahradni-rodinna-pece/system-nahradni-rodinne-pece-v-cr/institucionalni-ustavni-pece-o-dite/>

které způsobuje záškoláctví, šikanu ve škole, děti páchající prvotně nebo již opakovaně trestnou činností, děti se závislostí na drogách atd.

V případě, že soud uloží dítěti toto opatření, dítě je uloženo do DDÚ na dobu nejdéle 8 týdnů. Během této doby se dítě zúčastní všech režimových a zájmových aktivit, jsou podrobeny psychologickému vyšetření a na základě všech vyšetření se rozhodne další postup v umístění dítěte.³⁷

6. 2 Dětský domov

Zde jsou umístovány děti od 3 let věku nejvýše do 18 let nebo v případě studia, lze tento pobyt prodloužit až do 26 let. Jsou zde umístovány děti pocházející z rodin, kde rodiče nemůžou nebo nechtějí plnit plnohodnotnou funkci rodiče, děti týrané, zanedbávané atd. Děti umístěné v tomto zařízení navštěvují školy neblíže umístěné Dětskému domovu. Do Dětského domova mohou být také nezletilé matky i se svými dětmi.

6. 3 Dětský domov se školou

Zde jsou zpravidla umístovány děti od 6 let věku a to do ukončení povinné školní docházky. Narozdíl od dětského domova jako takového probíhá výuka dětí přímo v tomto zařízení, protože zde jsou umístovány jedinci se závažnými poruchami chování, kdy pro svou dočasnou nebo trvalou duševní poruchu, nebo pro jejich poruchy chování mají nařízenou ochrannou výchovu.

---

³⁷ DDU Plzeň: Dětský diagnostický ústav (DDÚ) a středisko výchovné péče (SVP) [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <http://www.dduplzen.cz/o-nas/ddu/>

6. 4 Dětský výchovný ústav

Tato ústavní péče je nařízena dětem starší 15 let, kteří mají závažné poruchy chování. V případě, že u dítěte starší 12 let jsou také shledány závažné poruchy v chování nebo jim je uložena ochranná nebo ústavní výchova, může zde být také uloženo.³⁸

---

³⁸ *Institucionální péče o dítě: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <http://www.knihovnanrp.cz/nahradni-rodinna-pece/system-nahradni-rodinne-pece-v-cr/institucionalni-ustavni-pece-o-dite/>

7 Prevence

Nedílnou součástí této problematiky je také prevence jejího vzniku. První myšlenku prevence do společnosti přivedl otec kriminologie Cesar Beccaria, který prosazoval myšlenku „Je lépe zločinu předcházet, než ho trestat“. Prevence kriminality by neměla být chápána pouze jako činnost, která spadá do působnosti PČR. Mělo by se jednat spíše o aktivity, které vyvíjejí státní orgány, ale také veřejnoprávní i soukromoprávní subjekty a to vzhledem k ochraně společností před páchaním trestné činnosti nebo strachu z této činnosti. Prevence je zaměřena jak na potenciální pachatele kriminality, ale také na oběti. Prevence je uzpůsobena především tak, aby se snažila zájem pachatelů o páchaní kriminality snížit. Prevenci z hlediska navýšení pracovních míst, pracovní příležitosti a motivaci k vytváření práce by měl vytvářet především stát. Největší problém společnosti jsou patologické prostředí, různé druhy závislostí jako např. alkoholismu, drogové závislosti, gambling, recidivisti, vysoké nároky na jedince kladené společností, nedostačující možnosti k aktivnímu využití volného času, které přispívají k páchaní trestné činnosti a ke zvyšování kriminality. V každém případě má prevence vždy tři stupně: Primární, sekundární a terciální.³⁹

7. 1 Primární prevence

Tato prevence je především zaměřená na výchovné, vzdělávací a volno časové aktivity, zaměřené především na nejširší společnost. Největším zájem je zpravidla pozitivně ovlivňovat děti a mládež a to z hlediska mimoškolních aktivit, dostatek informací o možnosti využití různých sportovních aktivit. Druh této prevence se nejvíce uplatňuje ve školách a rodinách.

---

³⁹ *Wikipedie: Prevence kriminality* [online]. 2017 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Prevence_kriminality

7. 2 Sekundární prevence

Tento druh prevence je zaměřen na rizikové jedince nebo skupiny, kde je velký předpoklad k tomu, že by se mohli stát potencionálními pachateli trestné činnosti nebo naopak oběti trestných činů. Takovými jedinci nebo skupiny osob jsou sociálně slabší děti a mladiství.

7. 3 Terciální prevence

Poslední druh prevence kriminality se věnuje resocializaci osob, kteří se již dopustili trestné činnosti. Tato péče zejména tkví v tom, že osobám s kriminální minulostí jsou nabídnuty různé rekvalifikační kurzy k snadnějšímu získání zaměstnání, rodinné poradenství, pomoci při hledání a získání bydlení. Cílem této prevence je začlenění těchto osob zpět do společnosti, vést spořádaný život a tím snížení kriminality.

Za oblast v primární prevenci je uložena odpovědnost hlavně rodině, obcím, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Za sekundární a terciální prevenci odpovídá Ministerstvo práce a sociálních věcí a někdy také Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo zdravotnictví.⁴⁰

---

⁴⁰ Ministerstvo vnitra České republiky: *Prevence kriminality* [online]. 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>

8 Kazuistiky

V této kapitole je vymezeno šest případů dětí a mladistvých, kteří byli umístěni buď do dětských domovů, diagnostických ústavů nebo těch, kteří celý svůj život žili v dysfunkčních rodinách a jaký to mělo vliv na jejich budoucí život, zda se dokázali začlenit do společnosti nebo pokračovali ve stylu života, který jim byl nejbližší.

Hana

Hana vyrůstala pouze s matkou. Její otec zemřel, když jí byly dva roky a matka po jeho smrti holdovala více alkoholu než starostem o Hanu. Otec byl jediným živitelem rodiny, matka přes to, že měla středoškolské vzdělání, nepracovala, tudíž po jeho smrti rodina přišla o příjem. Hana byla jedináček.

Hana při nástupu do školy začala pociťovat značný rozdíl mezi ní a jejími spolužáky. Hana chodila špinavě oblékaná, neměla značkové oblečení jako její spolužáci, neměla takové svačiny jako všichni ostatní, nemohla jezdit na školní výlety, vždy jí bylo ze strany matky řečeno, že nemají peníze. Hana začala s krádežemi již na prvním stupni základní školy. Nejdříve začala drobnými krádežemi jídla a pití a později zkusila krást i v obchodech s oblečením. Prvního trestného činu se dopustila ve 14 letech. Odcizila zboží v hodnotě 6000,- Kč. Následoval výslech na Policii ČR společně s matkou a orgánem sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD), kdy jí bylo soudem uloženo napomenutí s výstrahou a docházení do psychologicko – pedagogické poradny.

Dalšího trestného činu se Hana dopustila v 16 letech a to tím, že ukradla kabelku starší paní, která ji nechala v nákupním košíku. Hana se zmocnila hotovosti v hodnotě 3000,- Kč, ale i platební karty, ze které vybrala 20.000,- Kč. Hana v té době již byla na střední škole, kdy si za odcizené věci koupila oblečení na sebe, aby udělala dojem na svoje spolužáky.

Za tento trestní čin bylo Haně uloženo výchovné opatření ve formě veřejně prospěšných prací v trvání 30 hodin. Hana na veřejně prospěšné práce nechodila, místo toho si začala vydělávat peníze prostitucí, přestala chodit do školy a začala brát drogy.

Haně za nevykonání veřejně prospěšných prací byla v jejích 16 letech udělena ochranná výchova a byla umístěna do diagnostického ústavu. Haně nepomohlo ani umístění do diagnostického ústavu, ze kterého pořád utíkala a byla neustále hledaná PČR.

Do svých 18 let Hana byla ve výchovném ústavu, ze kterého následně odešla, našla si přítele, začali spolu brát drogy a v současné době žije na ulici a živí se krádežemi a prostitucí. Pracovat nechce a na úřadu práce také vedená není. Je spokojená.

V tomto případě hraje velkou roli nefunkčnost rodiny. Hana po smrti otce ztratila životní vzor a zůstala pouze s matkou, která o ní nejevila sebemenší zájem. Zpočátku páchala trestnou činností, aby alespoň měla kamarády, mohla se začlenit do společnosti, později se toto jednání stalo jejím životním stylem a vlastně jí to celkem i vyhovovalo. V tomto případě nápravné zařízení ani udělené tresty nedosáhly zadostiučinění a Hana je ve svých 25 letech na ulici a závislá na drogách a neustále se dopouští trestné činnosti a je jen otázkou času, kdy bude za další trestnou činnost odsouzena.

Gustav

Gustav vyrůstal od svých třech let v dětském domově. Otec vykonával trest odnětí svobody za loupežné přepadení a matka se léčila v psychiatrické léčebně, trpěla depresemi a sebevražednými sklony. Gustav vystudoval základní školu a nastoupil do prvního ročníku odborného učiliště obor kuchař. V prvním ročníku začal experimentovat s marihuanou a dále pak s tvrdými drogami. První trestný čin spáchal, když si půjčil od svého staršího spolužáka osobní automobil, ač neměl řidičské oprávnění, a řídil od vlivem alkoholu, kdy mu byla naměřena hodnota 2,5 promile alkoholu v dechu. Bylo mu 16 let.

Za tento trestný čin bylo Gustavovi soudem nařízeno trestní opatření a to ve formě odnětí svobody podmíněně odložené se zkušební dobou s dohledem na 15 měsíců.

Do 18 let Gustav zůstal v dětském domě, vyučil se automechanikem a žádného protiprávního jednání se již nedopustil, avšak po odchodu z dětského doma nebyl schopen si najít nové bydlení, ani práci, žije různě po kamarádech, je příležitostným uživatelem drog. Gustav sám uvádí, že v dětském domově měl dobré zázemí, ale pořád u něj převyšuje neovladatelná touha a nutkání žít ze dne na den, baví ho ten adrenalin.

V této případové studii opět hraje roli dysfunkčnost rodiny. Ač měl Gustav dobré zázemí, dětský domov nemůže úplně nahradit plnohodnotnou rodinu. Dle výchovných pracovníků v Dětském domově byl Gustav klidné, zakřiknuté dítě, ve škole měl vcelku dobrý prospěch. I když Gustav spáchal do svých 22 let „pouze“ jeden trestný čin, z jeho chování je patrné, že nenachází zalíbení v tom, vést spořádaný život. V tomto případě uložení trestního opatření bylo úspěšné pouze částečně.

Oliver

Oliver je jedináček. Pochází z neúplné rodiny. Matka samoživitelka se starala o syna od narození sama, měl vždy vše na co si vzpomněl, protože matka pracovala od rána do večera, aby se o něj postarala, ale na úkor společně tráveného času. Když bylo Oliverovi 10 let, matka se provdala.

S otčímem si Oliver nerozuměl. Otčím se ho snažil držet zkrátka, nemohl se vídat se svými kamarády, chodil na kroužky atd. Matka dělala, že nic nevidí. Ve 13 letech Oliver začal utíkat z domova, vždy přespal několik dní venku na ulici, aby se nemusel vracet domů. Později začal brát lehčí drogy, aby se uvolnil ze stresu, který měl doma ze svého otčima. Postupem času, kdy se prohlubovala jeho závislost na drogách, přestalo mu stačit kapesné, které dostával od matky, a proto začal krást.

Vždy ukradl v obchodě nějaké potraviny a následně je prodal jinde a tím si vydělal na drogy. V souvislosti se závislostí na drogách se začal zhoršovat jeho prospěch ve škole. Střední školu, na kterou nastoupil, již nedokončil.

Za krádeže, které u něj byly v jeho 17 letech na denním pořádku a dosáhly hodnoty výše jak 5000,- Kč, kdy už se jednalo o trestný čin, mu byl soudně uložen probační program, kde musel dodržovat stanovená pravidla probačního programu a byl sledován probačním pracovníkem. Oliver veškeré své povinnosti plnil řádně. Nastoupil na protitoxikomanické léčení, kde se zbavil své závislosti na drogách.

Nyní je Oliver ženatý, má dvě děti, pracuje jako zedník. S matkou se vídá tak jednou za rok, viní ji za svou drogovou minulost. Je spokojený.

Z této studie vyplývá, že výchovné opatření uložené soudem dosáhlo zadostiučinění. Oliver pocházel z dobré rodiny, ač neúplné. Trestné činnosti se dopouštěl kvůli své drogové závislosti, do které spadl díky špatným vztahům v rodině. Včas si uvědomil svého chování, viděl následky, které by jeho dosavadní život mohl mít a rozhodl se, že bude žít řádný život, který se mu do současné doby daří.

Blanka

Blanka pocházela z úplné rodiny. Narodila se jako třetí dítě. Měla dva starší bratry. Matka je vyučená kuchařka, nyní pracuje v soukromé firmě jako uklízečka. Otec pracoval jako agronom, v roce 2010 ho postihla mozková mrtvice, takže je nyní v plném invalidním důchodu, veškerá pozornost matky se tudíž ubírala na otcův zdravotní stav.

Rodinné zázemí měla Blanka i přes postižení otce dobré. Rodina žije ve vlastní zemědělské usedlosti. Nejstarší bratr se s matkou stará o celé hospodářství. Mladší bratr vystudoval vysokou školu chemickou a pracuje v chemické továrně.

Blanka úspěšně absolvovala základní školu. Byla bezproblémová, ctižádostivá a snaživá. Ráda se zapojovala do mimoškolních aktivit, nejradši hrála divadlo. Následovalo studium na střední pedagogické škole. Blanka toužila být učitelkou nebo herečkou. Přes týden byla na internátu a domů dojížděla pouze na víkendy. Na střední škole poprvé přišla do kontaktu s drogou. S partou vyjížděli na techno párty, kde poprvé užila extázi. Tvrdila, že tato droga jí otevřela cestu do nového, lepšího světa. Více rozuměla ostatním i sama sobě.

Na jedné z těchto akcí se seznámila se svým přítelem, který byl závislý na heroinu. Díky němu se Blanka seznámila s touto drogou a stala se drogově závislá. Přestala chodit do školy, kde měla několik stovek neomluvených hodin, falšovala podpisy svých rodičů, poté byla za tyto prohřešky dle školního řádu vyloučena ze školy. Blanka přestala jezdit domů za svou rodinou a nastěhovala se ke svému drogově závislému příteli.

V životě už jí nezajímalo nic, než pouze její přítel a drogy. Postupem času jim začaly docházet finanční prostředky, proto si je začali obstarávat drobnými krádežemi v obchodech. Blanka byla tak zaslepené láskou ke svému příteli, že vždy, když byli spolu při drobné krádeži chyceni, celou vinu svedla na sebe. V této době jí bylo 16 let.

Poprvé, když byla chycena u drobné krádeže, kdy odcizila kosmetiku v hodnotě 1250,-Kč, byla vyřešena ve správním řízení, kde dostala napomenutí. Nespočet jejích krádeží, které dále páchala, se přehouply přes hranici 5000,- Kč, kdy se již jedná o trestný čin, v případě spáchání mladistvým se jedná o provinění. Blance byl soudem uloženo výchovné opatření a to konkrétně výchovná povinnost, kdy se měla přestěhovat zpátky ke svým rodičům, provádět veřejně prospěšné práce, léčit se ze svých závislostí, navrátit se zpátky do školy a vést spořádaný život.

Blance plnění tohoto opatření vydrželo pouze několik měsíců, poté utekla z domova a vrátila se ke svému příteli a pokračovala nadále v páchání trestné činnosti. O Blance poté bylo vyhlášeno celostátní pátrání a byla chycena PČR před domem, kde žila se svým přítelem. Následně jí byl soudem uložen trest odnětí svobody v trvání 3 měsíců. Výkon trestního opatření byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 12 měsíců, kdy byla sledována probačním pracovníkem.

Blanka tentokrát uložený trest vykonala, s probačním spolupracovníkem spolupracovala, chodila na sjednané schůzky, nastoupila na léčení vzhledem ke své drogové závislosti. V současné době pracuje jako dělnice ve výrobě koberec. Je občasnou uživatelkou marihuany.

Z této studie vyplývá, že ač Blanka žila v dobrém rodinném prostředí, bylo o ní dobře postaráno a měla dobré předpoklady k tomu vést plnohodnotný a spořádaný život, dostala se do špatné party a propadla drogové závislosti, kdy se díky tomuto začala dopouštět trestné činnosti. V současné době má pouze základní vzdělání, s rodinou přerušila veškeré vazby a žije sama. V současné době, trest uložený soudem vedl k nápravě Blanky a její zatím částečné socializaci.

Otto

Otto vyrůstal v dětském domově. Jeho matka vykonávala trest odnětí svobody za zanedbání povinné péče u jeho starších sourozenců a otce neznal. Otto vystudoval základní školu, poté ve svých 16 letech se spolu se svým kamarádem dopustili přečinu loupeže, kdy surově zbili svého spolužáka a poté mu odcizili mobilní telefon a hotovost ve výši 1000 Kč. Ottovi za tento skutek byl udělen trest odnětí svobody na 12 měsíců, kdy toto rozhodnutí bylo následně odloženo na trest odnětí svobody nepodmíněně se zkušební dobou na 24 měsíců s dohledem probačního pracovníka.

Otto si své povinnosti udělené probačním pracovníkem neplnil, tak mu byl udělen trest odnětí svobody na 12 měsíců ve speciální věznici pro mladistvé. Po propuštění z věznice pobýval 8 týdnů v diagnostickém ústavu, protože nedosáhl 18 let věku. Dále byl pak přeložen do výchovného ústavu, nastoupil do středního odborného učiliště, kam nedocházel a měl několik stovek zameškaných hodin. Otto začal užívat marihuanu.

V 18 letech byl propuštěn z výchovného ústavu, kdy se snažil najít práci, ale vzhledem k jeho trestnímu rejstříku to bylo velmi těžké. Má pouze základní vzdělání. V současné době žije po kamarádech, chodí pouze na příležitostné brigády, je závislý na

hracích automatech. Má exekuce kvůli své závislosti. Svůj problém zatím nehodlá řešit, jeho styl života mu takhle vyhovuje.

Z této studie opět vyplývá, že Otto, ač vyrůstal v dětském domově, kde je snaha o to, nahradit dětem plnohodnotnou rodinu, nebyl Otto schopen potlačit svoje geny a svoji touhou žít tak, jak mu bylo vlastně nejbližší. Dle výchovných pracovníků z dětského domova byl Otto jako dítě velmi zakřivený, nekomunikativní, ale po nástupu na druhý stupeň ZŠ začal mít problémy s chováním, šikanoval spolužáky, začal kouřit, zhoršoval se mu prospěch a postupem času měl nevladatelné výbuchy vzteku a agrese, které nebyl schopen sám v sobě potlačit. V tomto případě uložený trest nedosáhl zadostiučinění, nevedl k žádné nápravě Otty a je pouze otázkou času, kdy Otto začne páchat další trestnou činnost.

Denisa

Denisa pochází z úplné, avšak sociálně slabší rodiny. Denisa je romská dívka. Pochází ze 4 sourozenců, kdy ona je nejstarší. Do dětského domova přišla v 6ti letech, kdy její otec od nich utekl, a matka sama nezvládala výchovu čtyř dětí. Denisa byla v dětském domově spokojená, měla svůj pokoj, často nové oblečení. Dokončila základní školu a nastoupila na odborné učiliště obor kuchař číšník.

V 16 letech otěhotněla se svým spolužákem, který ale ji ani dítě nechtěl, proto zůstala v dětském domově, kde se o ní i její miminko postarali. Poté si v 17 letech našla nového přítele, kterému bylo 28, a byl propuštěn z výkonu trestu za majetkovou trestnou činnost. Denisa s novým přítelem propadla závislosti na alkoholu a hraní na hracích automatech, začala páchat trestnou činnost, kdy společně prováděli vloupání do vozidel a obchodů. Denisa byla za všechny své skutky odsouzena ve svých 19 letech a to nepodmíněně na dobu 3 let. Její dítě byl dáno do dětského domova.

V současné době je Denisa rok propuštěná z výkonu trestu, našla si práci jako cukrářka, bydlí v azylovém domě, alkohol nepije a své závislosti na hracích automatech se zbavila během výkonu trestu. Za svojí dcerou dochází každý den do dětského domova a jejím cílem je vést spořádaný život se svojí dcerou.

Z této kazuistiky vyplývá, že uložený trest, který Denisa musela vykonat, jí pomohl uvědomit si, že doposud žila život, který nechce a odebrání její dcery pro ní bylo zlomové a nechce dopustit, aby její dcera vyrůstala v dětském domově stejně jako ona. V tomto případě trest dosáhl zadostiučinění

8. 1 Celkové shrnutí kazuistik

Z šesti výše uvedených kazuistik vyplývá, že celkem čtyři jedinci, kteří spáchali trestnou činnost, pocházejí ze sociálně slabších rodin nebo vyrůstali v dětských domovech, tudíž tato skutečnost z velké části zapříčiňuje páchaní trestné činnosti u těchto jedinců., jelikož neměli odpovídající rodinné zázemí, milující rodinu, které jsou nejdůležitějším faktorem pro jejich budoucí vývoj.

Dále u dvou jedinců Olivera a Denisi, každý pocházel z jiné sociální třídy, uložené opatření za jejich protiprávní jednání vedlo k jejich socializaci. Uvědomili si, že vedli špatný život a učinili veškerá opatření k tomu, aby mohli vést řádný život.

U Blanky, která hraje hlavní roli v příběhu č. 3, došlo pouze k částečné socializaci. Ačkoli Blanka pocházela do dobré rodiny, dostala se do špatné party, v níž velkou roli hrála závislost na drogách, která také zapříčinila fakt, že Blanka začala páchat trestnou činnost.

U ostatních respondentů soudem uložená opatření nevedlo k žádné nápravě, většina z nich páchá trestnou činnost i v současné době, jsou uživateli drog, alkoholu apod., nemají potřebu svůj život měnit.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení, zda opatření v ČR uložená za protiprávní jednání u dětí a mladistvých je dostačující k jejich nápravě a zda nápravná zařízení jako jsou diagnostické ústavy, dětské domovy, výchovné ústavy jsou dostačující k jejich budoucí socializaci.

Na začátku mé bakalářské práce jsou vymezena základní pojmy, které jsou pro tuto práci stěžejní jako kdo je dítě, jak z hlediska psychologie, tak z hlediska práva, kdo je mladiství, rozdělení období dospívání, kriminalita dětská a kriminalita mladistvých, deviace, čin jinak trestný a provinění. Následující kapitola je věnována rodině a jejímu podrobnému rozdělení.

Následující úsek práce je věnován vybraným sociálně patologickým jevům, které mohou být prvotním ukazatelem na poruchu chování jedince. Jako první důležitý sociálně patologický jev je lhaní, kdy je jisté, že každé dítě někdy zalhalo svým rodičům nebo pedagogům ve škole, ale jde o to, rozlišit, zda je jedinec schopen dle své rozumové vyspělosti pochopit závažnost situace, zda lže vědomě nebo spontánně apod. Dítě se může dopouštět útěků a toulání, krádeží, šikany ve škole, záškoláctví a to vše může vést ke konzumování alkoholu nebo drog.

Dále jsou zde vymezena opatření, která lze uložit dítěti či mladistvému za protiprávní jednání a druhy prevence, která je velmi důležitá.

Empirická část této bakalářské práce je uskutečněná z šesti kazuistik vybraných jedinců, kteří se buďto narodili do sociálně slabších rodin, čím je spojena nedostatečná péče, málo finančních prostředků, zanedbanost apod., kdy toto vedlo ke vzniku sociálně patologických jevů u těchto jedinců nebo jedinců, kteří vyrůstali v dětských domovech a nebo vlivem jejich nekalého života jim byla soudem nařízena ústavní péče.

V konečné fázi byl cíl této práce zhodnocen na základě šesti vybraných kazuistik, které se týkají mladých osob, které se již v dětství či jako mladiství dopouštěli trestné činnosti.

Vzhledem k výše uvedeným kazuistikám a jejich shrnutí vyplývá fakt, že uložená opatření za spáchání trestné činnosti dětmi a mladistvými a jejich pobyt v nápravných zařízeních nevedl k jejich předpokládané nápravě a následnému začlenění do společnosti.

Dle vybraných kazuistik dosáhlo uložený opatření zadostiučinění pouze ve dvou případech, v jednom pouze částečně a zbylých třech nedosáhl žádného kladného výsledku.

Těžko říci, čím je toto zapříčiněno. Zda malými trestními sazbami či genetickou výbavou, které si jedinci nesou od svých rodičů, kdy každý z nás má ve své osobě zakotvené určité pravidla chování. Dle mého názoru jde spíše genetickou výbavu. Ve vybraných kazuistikách byli i jedince, kteří od malička vyrůstali v dětských domovech, kde se jim zcela jistě dostala potřebná péče, dobré zázemí a řádná výchova, přesto tito jedinci měli potřebu trestnou činnost provádět a vést nekalý život. Jak je patrné z vybraných kazuistik, největší problém zde opět hraje nefunkčnost rodiny. V případě jedinců, kteří vyrůstají ve funkčních rodinách, mají dobré sociální zázemí, aktivně využívají svůj volný čas, mají milující a starostlivé rodiče dochází u nich podstatně k méně páchání trestné činnosti než u jedinců, kteří žijí život bez jakýchkoliv pravidel a zásad.

Tresty a opatření uložená mladistvým či dětem za jejich protiprávní jednání dle mého názoru v ČR fungují dobře, ne však každý jedinec je schopen toto opatření přijmout, uvědomit si své chyby a pracovat na své nápravě.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál, s.r.o., 2010. ISBN 978-80-7367-686-5
2. HORT, VL., HRDLIČKA, M., KOCOURKOVÁ, J., MALÁ, E. a kol. *Dětská a adolescentní psychiatrie*. Praha: Portál, s.r.o., 2000, 2003, 2008. ISBN 978-80-7367-404-5
3. JEDLIČKA, R., KLÍMA, P., KOŤA, J., NĚMEC, J., PILAŘ, J. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. Praha. ISBN 80-7312-038-0
4. MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, s.r.o., 1998, 2003, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8
5. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*, Praha: Portál, s. r. o., 1999. ISBN 80-7178-214-9
6. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie- Dětství, dospělost, stáří*, Praha: Portál, s.r.o., 2000. ISBN 80-7178-308-0
7. ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-08-2.

Internetové zdroje:

1. Wikipedie: Sociální patologie [online]. 2018 [cit. 2019-02-17].
Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sociální_patologie
2. Policejní noviny: Dětská kriminalita [online]. 2013 [cit. 2019-02-17].
Dostupné z: <http://www.policejninoviny.cz/detska-kriminalita-je-na-case-snizit-vekovou-odpovednost3f.html>
3. Právo na dětství: Děti a mladiství páchají přestupky a trestnou činnost [online]. [cit. 2019-03-16].
Dostupné z: <http://katalog.pravonadetstvi.cz/problem/deti-a-mladistvi-pachajici-prestupky-a-trestnou-cinnost/>
4. Šance dětem: výchovné problémy v rodině [online]. [cit. 2019-02-17].
Dostupné z: <https://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/problemy-v-rodine/vychovne-problemy-v-dysfunkcnich-rodinach.shtml>
5. *Portál prevence rizikového chování: Záškoláctví* [online]. [cit. 2019-02-17].
Dostupné z: (<http://www.prevence-praha.cz/zaskolactvi>)
6. Wikipedie: Závislost [online]. [cit. 2019-02-17].
Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1vislost_\(psychologie\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1vislost_(psychologie))
7. *Drogy zdravě: drogy* [online]. [cit. 2019-02-17].
Dostupné z: <http://drogy.zdrave.cz/>
8. *Projekt e- bezpečí: Dětská prostituce* [online]. [cit. 2019-02-17].
Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/482-dtska-prostituce>

9. Statutární město Ústí na Labem: Dítě se dopustilo protiprávního jednání [online]. [cit. 2019-2-28].
Dostupné z: <https://www.usti-nad-labem.cz/cz/uredni-portal/obcan/socialni-oblast/dite-se-dopustilo-protipravniho-jednani-prestupku-trestne-cinnosti.html>
10. Nejvyšší státní zastupitelství Česká republika: Ochrana dětí [online]. 2012 [cit. 2019-2-28].
Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/ohroene-osoby-a-pokozeni/58>
11. Trestní řízení: Trestní řízení ve věcech dětí a mladistvých [online]. 2019 [cit. 2019-2-28].
Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecech-deti-a-mladistvych>
12. Nejvyšší státní zastupitelství Česká republika: Ochrana dětí [online]. 2012 [cit. 2019-03-03].
Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/ohroene-osoby-a-pokozeni/58>
13. Epravo: Trestání mladistvých pachatelů trestných činů [online]. 2001 [cit. 2019-03-08].
Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/trestani-mladistvych-pachatelu-trestnych-cinu-9727.html>
14. Trestní řízení: Trestní řízení ve věcech dětí a mladistvých [online]. 2011 [cit. 2019-03-08].
Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecech-deti-a-mladistvych>
15. Virtuální knihovna: Institucionální péče o dítě [online]. [cit. 2019-03-16].
Dostupné z: <http://www.knihovnanrp.cz/nahradni-rodinna-pece/system-nahradni-rodinne-pece-v-cr/institucionalni-ustavni-pece-o-dite/>
16. DDU Plzeň: Dětský diagnostický ústav (DDÚ) a středisko výchovné péče (SVP) [online]. [cit. 2019-03-16].
Dostupné z: <http://www.dduplzen.cz/o-nas/ddu/>

17. *Institucionální péče o dítě: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2019-03-16].

Dostupné z: <http://www.knihovnanrp.cz/nahradni-rodinna-pece/system-nahradni-rodinne-pece-v-cr/institucionalni-ustavni-pece-o-dite/>

18. *Wikipedie: Prevence kriminality* [online]. 2017 [cit. 2019-03-13].

Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Prevence_kriminality

19. *Ministerstvo vnitra České republiky: Prevence kriminality* [online]. 2019 [cit. 2019-03-13].

Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>

20. *Alkoholik: Aspekty dětského pití alkoholu* [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: http://www.alkoholik.cz/zavislost/deti_a_alkohol/aspekty_detskeho_piti_alkoholu_a_potencialni_zavislosti_na_nem_alkoholismu.html

Legislativní zdroje

1. Zákon č. 250 z roku 2016 - zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>

2. Zákon č. 40 z roku 2009 – Trestní zákoník. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

3. Zákon č. 218 z roku 2003 - zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218#cast1>